

**Stor skillnad på
kväveupptag i höstraps**
sid 4-5

**Pasture cropping
"Down Under"**
sid 12-13

**Svantes krönika :
Mat och bönder**
sid 16

Nyheter från KRAV

sid 19

Het ekomarknad 2015:
– Svenska ekoförsäljningen växte
med sex miljarder kronor

Det är ingen slump

**Cresco kalk – sunt
bondförnuft**

HEJ! JAG HETER KATARINA OCH ÄR SVENSK BONDE.

Flertalet mjölkbönder i vårt land är Arlabönder och delägare i Arla® precis som jag. Så när du väljer produkter från Arla® främjar du oss svenska bönder. Och korna kan fortsätta beta gräs i vårt vackra öppna landskap.

upptäck
det goda

PÅ BILDEN:
ARLABONDEN KATARINA JOHANSSON,
KÄLLSBY GÅRD, JÖRLANDA.

Kommande nummer 2016

Ekoweb.nu nr 2 2016

Sista materialdag 29 februari

Utgivningsdag 16 mars

Kontakta oss för
bokning och annonsinfo!

Chefredaktör:

Cecilia Ryegård 0708-15 25 99

cecilia@agroide.se

Ansvarig utgivare:

Olle Ryegård 0707-99 18 68

olle@agroide.se

Upplaga: 73 000 ex.

Tydlig profilering mot mervärden kommer att vara lönsamt

– ekologiskt och KRAV är tydliga mervärden

Morgondagens konsumenter vill ha fullständig transparens. De vill klappa kon och hålla i hönan. De drar egna slutsatser och läser själva forskningsrapporter. Några av vinnarna på den marknaden kan vara de svenska ekologiska jordbruksföretagen.

När jag skriver detta svallar medias rapportering av KRAV-köttskandal och forskning som skulle bevisa att ekologiskt vare sig är nyttigare eller bättre för miljön. När det gäller köttskandalen så blir jag upprörd över att Livsmedelsverket tydligen fått varningssignaler om fusk under en längre tid, men inte lyft ett finger. Frågan är också vad straffet blir? För en lantbrukare som fuskar blir straffet hårt och kännbart, precis som sig bör. Varför finns en skillnad i efterföljande led? Straffsatsen måste vara kopplad till de pengar man tjänat på att fuska med mervärdet. Straffsatserna måste upp! Detta är en av nyckelfrågorna i marknaden för en fortsatt trovärdighet.

FRAMÅT ISTÄLLET

När det gäller den danska forskningen, i den svenska medierapporteringen som utdömande av ekokonsumtion och – produktion både ur miljö – och hälsosynpunkt, så vet de flesta av er säkert vid det här laget att rapporteringen fått mycket kritik. Inte minst från de danska forskare som skrivit rapporten. Jag förstår inte heller den negativa tolkningen som gjordes. Några svaga punkter för eko belyses förvisso i rapporten, men i det stora hela är den väldigt ekopositiv. Det är bra att jordbrukets metoder diskuteras. Det är bra att ekologiskt jordbruk diskuteras. Men tänk om vi någon gång kunde diskutera nya saker, som verkligen för utvecklingen framåt? Som hjälper hela jordbruket att bli bättre och göra framsteg. Där landar tyvärr inte den här diskussionen. I stället drog pajkastningen igång igen, ivrigt påhejad av landets största medier. Med sådana vänner behöver svenskt jordbruk inga fiender.

TA TILLVARA PÅ GODBITARNA

Jag tror det istället vore mycket mer framåtskridande att diskutera hur vi inom svenskt jordbruk ska hantera och ta till vara på de riktiga godbitarna som den accelererande svenska ekomarknaden kan erbjuda Sveriges bönder. Detta även i en omvärld där eko accelererar och världsmarknaden växer 10 procent per år. Den svenska ekomarknaden ökade mest i världen 2015, + 39 procent, en positiv nyhet för svenskt lantbruk. Så gott som all svensk eko råvara som produceras säljs i princip omgående. Alla vill ha mer. Lönsamheten är det få som klagat på, även om man givetvis måste knorra lite, när kunderna och grannarna lyssnar. Det hör till spelets regler.

FINNS BARA VINNARE

Med Ekologiska Branschdagen och Ekogalan i färskt minne och den hunger som svensk detaljhandel och andra försäljningskanaler uttrycker över svenska ekoprodukter, kan jag inte se annat än vinnare på den här marknaden. Ekologiskt bygger mervärden i alla led. Bonden får mer betalt och slipper hantera bekämpningsmedel, detaljhandeln får en möjlighet att kommunicera något annat än pris, konsumenten upplever att den gör något bra för sin egen hälsa, miljön och djurvälståndet.

VILKA FLER MERVÄRDEN KAN ADDERAS?

Ekowebbs prognos för ekomarknaden år 2025 är en dubbling från 2015 års värde. Inom svenskt jordbruk borde vi lägga resurserna på att utreda hur vi tar till vara på den möjligheten på bästa sätt. Här finns också massor av relevant forskning för den hugade att påbörja, både vad gäller sorter, odlingsmetoder, tekniker och annat som kan möjliggöra att vi får fram råvaran på ett så effektivt sätt som möjligt och samtidigt plockar in ännu fler miljövinster och djurskyddsaspekter. Ekologiskt får inte stelna i formerna, utan konceptet behöver ständig utveckling. Vilka fler mervärden kan vi addera?

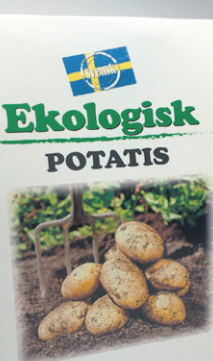
VILKEN PLANHALVA VILL DU SPELA PÅ?

8 av 10 konsumenter handlar med hyfsad regelbundenhet ekologiska produkter. Konsumenterna kommer i framtiden att handla mer ekologiskt. 80 procent av konsumenterna är oroliga för bekämpningsmedelsrester i maten. För Generation Millennium och för Generation Z, de kommande familjebildarna och storkonsumenterna av livsmedel, är ekologiskt den näst viktigaste faktor (efter Fairtrade) som avgör om en produkt betecknas som hälsosam eller ej. Detta är frågor och faktorer som borde intressera de livsmedelsproducenter som vill vara med och spela på en lönsam planhalva av livsmedelsproduktionen. Tydlig profilering mot mervärden kommer vara lönsamt, eko och KRAV ett tydligt mervärde.

Dagens och morgondagens konsumenter nöjer sig inte heller med att lyssna till ensidig nyhetsrapportering. De vill ha fullständig transparens, möjlighet att besöka gården, klappa kon och hålla i hönan. De tar själva reda på fakta med några knapptryckningar på telefonen och läser själva forskningsrapporterna. Det kan man se som ett hot, eller göras till en möjlighet.

Cecilia Ryegård

www.fotegarden.se

**Ny lagerpåse för ekologisk potatis
2 kg med svart insida!**

**FOTE GÅRDENS
EMBALLAGE**

Din personliga förpackningsleverantör
Tel 0510-500 29 • 070-545 00 29
leif@fotegarden.se • erik@fotegarden.se

SMÅK

Certifierar

**Bättre ekonomi och
säkrare produktion
med certifiering**
Vänd dig till oss!

Vi har lång erfarenhet av
certifiering i livsmedelskedjan
- från gård till industri.
Prisvärt i hela Sverige.

www.smak.se
Tel 020-61 62 63

RADHACKNING

OCH REDSKAPSSTYRNING MED KAMERA ELLER GPS!

Radhackning i befintlig sådd med radhacka, sideshift och marknadsledande kamerasystem från Garford. Alternativt styr hackan med GPS-RTK från Trimble. Oavsett om raden syns eller inte, är hackan på rätt plats. Individuellt anpassade radhackor från Garford – nu med individuell sektionskontroll!

Läs mer på datavaxt.se eller garford.com

GARFORD ROBOCROP 2

Kamerastyrd radhacka som reagerar på grödans färg, ger högre precision och snabbhet. Med InRow Weeder hackar du även mellan och runt plantorna. Hackar 98,5% av ytan.

Se filmen på YouTube!

HEDÅKERS SÄTERI 3, 467 95 GRÄSTORP
TEL 0514-65 02 00. INFO@DATAVAXT.SE. WWW.DATAVAXT.SE

Uppföljning – Extremt tidig sådd av ekohöstraps utanför Lidköping: Stor skillnad i kväveupptag mellan tidigt och sent sådd höstraps

Roland Höckert på Godegården utanför Lidköping har mätt kväveupptaget på hösten i sin ekologiska höstraps, sådd vid tre olika tillfällen på tre olika fält. Skillnaderna i kväveupptaget är enorma.

Under kommande säsong odlar Roland 85 hektar ekologisk höstraps vid tre olika platser utanför Lidköping. Ett av fälten är extremt tidigt sått och Ekoweb följer här utvecklingen under 2016.

I början av november mättes upptaget av kväve vid respektive fält med Svensk Raps nya metod, klippning och vägning. Den höstraps som såddes den 25 juli hade tagit upp 220 kilo (27 plantor/m²), den som såddes 3 augusti 120 kilo (33 plantor/m²) och den som såddes 9 augusti 45 kilo (40 plantor/m²). Förfrukterna är olika för de olika såtidpunkterna. För den tidigt sådda rapsen är förfrukten rödklöver och för de två senare såtidpunkterna konservärter med hönsgödsel (3 augusti) och svingödsel (9 augusti).

– Jag är jätteförvånad av den stora skillnaden i kväveupptaget. Det trodde jag aldrig. De tidigt sådda plantorna har betydligt tjockare stjälkar (1-2 cm) och har minst 8

Roland Höckert odlar 460 hektar ekologisk spannmålsodling på Godegården utanför Järpås i Västergötland. Ett stort intresse är odling av höstraps.

blad. De senast sådda plantorna har mellan 4 till 6 blad och stjälken är mindre än en centimeter tjock, säger Roland Höckert.

Dagarna i juli och augusti är otroligt betydelsefulla för höstrapsens utveckling och kväveupptag. Höstrapsen behöver fukt för att gro. Sedan värme och ljus för att bli kraftig innan vintervilan. I samband med den först sådda höstrapsen kom regn en dag efter och de senare sådda fälten led av en torr augusti med sen och ojämn uppkomst.

Kväveupptag höstraps:

- 25 juli – 220 kilo
- 3 augusti – 120 kilo
- 9 augusti – 45 kilo

Höstrapsen på bilden är sådd med System Cameleon den 25 juli och med 27 frön per kvadratmeter. Förfrukt var rödklöver som plöjts ned ett par veckor innan sådd. På den lättare jorden har åkersenapen konkurrerat bra med rapsen, men på den tyngre så är fältet i stort sett rent. Fältet är hackat en gång.

– En tillväxtdag i juli motsvarar en månad med bra väder i oktober, vilket man tydligt kan se i utvecklingen. Gror plantan för sent hinner man aldrig ikapp, vilket många av oss fått känna på denna torra höst, säger Roland.

– Nu återstår det bara att se hur övervintringen blir, men det tidigt sådda ser helt klart bäst ut nu och jag kör enligt tesen att en stor planta klarar sig bättre än en liten, säger Roland.

All sådd skedde efter att fälten plöjts och satts med System Cameleon, radavstånd på 50 cm.

– I vår kommer jag gödsla med biogödsel (24/7 och 3/8) och svinsgödsel (9/8). Det extremt tidiga kommer få kväve men en mycket mindre mängd än de övriga två säger Roland.

TEXT & FOTO: OLLE RYEGÅRD

Nyhet 2016!

OptiVall™

OPTIMERAR DIN VALLODLING

- Starka kvalitetsblandningar
- Spetsade egenskaper
- Breddat skördefönster
- Blandningar för hela Sverige
- Enkelt val med färg och symboler

Ett enkelt val!

scandinavianseed.se

Lite galna tankar från en gotlänning: Funderingar på insådd i höstrapsen hos Roland

Kvävetillgången kan ökas på flera sätt i ett fält. Ett är att så en förfrukt som fixerar kväve, ett annat är att ha ytan bevuxen så att inget läcker och ett tredje sätt är att öka bördigheten i jorden nedåt. Det gör den tillgänglig för fler djupgående rötter. Nedan finns tre olika förslag på hur man skulle kunna både samla näring, öka mullhalten och bekämpa ogräs med insådd av olika arter med klöver i höstraps.

LITE OM FÖRUTSÄTTNINGAR HOS ROLAND:

Efter den tidigt sådda höstrapsen skall det odlas höstvetet och här siktas det på att nå brödvetequalitet dvs. med en proteinhalt på minst 10,5 procent. Under våren kommer rapsen att ogräshackas en gång med en System Cameleon radhacka på 8 m, samma som sått fältet med 50 cm radavstånd.

1. NEDPLÖJNING AV PERSISK KLÖVER

Ett alternativ skulle kunna vara att i samband med hackningen så in persisk klöver i början av april. Insådden görs med 8 kilo frö och det kostar cirka 500 kronor per hektar. Detta för att samla kväve och begränsa möjligheten för ogräsen att etablera sig mellan raderna innan höstrapsen sluter sig och

blir mörk i mitten av maj. Efter skörden av höstrapsen i början av augusti låter man klövern växa till sig och sedan plöjer man den innan sådd av höstvetet. Klassiskt höstbruk med mycket markbearbetning. Nackdelen här är att man förstör den djupa strukturen i marken som höstrapsen byggt upp och varje gång man plöjer så försvinner fem procent av mullhalten i jorden. Jorden är också bar under en tid och då "svälter" nyttiga svampar och bakterier ihjäl. De behöver mat hela tiden. De som inte begravs äter då istället på mullhalten som då minskar.

2. DIREKTSÅDD I PERSISK KLÖVER

Efter skörden av höstrapsen i början av augusti låter man klövern växa till sig. Därefter direktsår man in höstvetet i band med 8 cm bredd i klövern i mitten av september med system Cameleon. Tanken här är då att utnyttja att klövers tillväxt avtar när det blir kallare och att höstvetet då gynnas eftersom det växer ned till 4 graders värme. Om man behöver gynna höstvetet kan man putsa ned klövern cirka två veckor efter sådd, alternativt beta den med får. Är persisk klöver kort och liten fryser den lättare bort på vintern.

Några fördelar här är att man sparar kvävet i växtdelarna över vintern, ökar tiden på grön biomassa som matar marken med bakterier och svampar samt att man får tillgång till näringen på våren året efter då höstvetet har sitt stora behov. Grödan hackas sedan

Direktsådd in i en vall är fullt möjligt med den kraftigt byggda System Cameleon. Det går även här att ändra radavståndet mellan 25-50 centimeter och även att sätta på såbillor som bandsår 8 eller 17 centimeter brett.

ett par gånger tidigt på våren för att hjälpa igång kväve mineraliseringen, gärna i samband med gödsling av pelleterad gödsel och biogödsel. Den svarta jorden tar snabbare åt sig värme, vilket gynnar både bestockning och tillväxt av höstvetet på våren. Vid den andra hackningen kan ny klöver sås igen.

3. DIREKTSÅDD I VITKLÖVER

Ett annat alternativ skulle kunna vara att i samband med hackningen så in vitklöver i början av april. Insådden görs med 3-4 kilo frö och det kostar cirka 400 kronor per hektar. Detta också för att samla kväve och begränsa möjligheten för ogräsen att etablera

sig mellan raderna innan höstrapsen sluter sig och blir mörk i mitten av maj. Sedan direktsår in med band på 8 cm med höstvetet på 25 cm radavstånd. På våren kommer sedan höstvetet att starta tidigare än vitklövern och förhoppningsvis sluta raden tidigare. Behöver man kan man här välja att radhacka eller bara låta klövern växa. Då begränsas skörden till en viss del eftersom mindre kväve mineraliseras, men man får långsiktigt en bättre struktur i marken. Har man behov av bete kan marken sedan betas efter skörd användas för detta ändamål.

OLLE RYEGÅRD

System Cameleon

Flexibilitet och precision ger avkastning!

Hjulstyrning

Exakt sådd

Radföljd
Gödningsmyllning

Ekogödsel

Radhackning

GR

Företaget som vänder på de traditionella begreppen och skapar nya möjligheter!

Tel: 013-39 32 00 • Hemsida: www.gothiaredskap.se

Porträtt Colin Seis, Mr Pasture Cropping:

Lantbrukare "Down Under" utvecklade ny pris

Att så in en spannmålsgröda i en perenn uråldrig gräsvall, som betas intensivt i korta intervaller, tyckte många australiensare var ett rent vainsinne när Colin började för drygt 20 år sedan. Idag är "pasture cropping" ett nytt sätt att bruka jorden för över 2000 australiensiska lantbruk och det fungerar mycket bra.

I mitten av december mötte Ekoweb Colin Seis, mannen som tagit fram konceptet "pasture cropping". på gården Wiona, fem timmars bilfärd utanför Sydney i New South Wales i Australien. Det är ett system som nu sprider sig över de torrare och varmare delarna av världen och som idag används av över 2000 lantbrukare bara i Australien. I USA, Sydafrika och Sydamerika är den biologiska metoden hett stuff. Colin reser nu runt hela världen och föreläser om metoden.

BRAND OCH MARKPROBLEM

Allt började med svåra motgångar. Det konventionella brukandet av gården i Wiona mellan 1930 till 1980 visade sig vara en ekologisk katastrof. Matjorden försvann och markkvaliteten försämrades snabbt. Marken försaltades, träd dog, insekts- och svampangrepp ökade och man hade höga kostnader för insatsmedel för hantera det lidande systemet. När gården dessutom brann ned 1979 så var katastrofen total. Något var tvunget att radikalt förändras för att Colin skulle kunna fortsätta som lantbrukare. Därefter följde flera års arbete med olika försök på gården och Colin lärde sig sakta men säkert att använda den holistiska betesmodellen som tagits fram av Allan Savory. Men något saknades för att det hela skulle fungera bra...

ÖL SKAPADE NY MODELL

1993 hände det. Då skapades en ny modell för brukandet av gården, "pasture cropping". "Skapandet" inleddes efter en lång, blöt natts diskussioner med lantbrukspisen och grannen Daryl Cluff på den lokala puben. Lösningen blev enkel. Att arbeta med naturen istället för emot.

171 ton kol per hektar har pumpats in i marken sedan omläggningen för 20 år sedan, enligt Dr Christine Jones.

– Vi ändrade också vårt tankesätt från att döda till att vårda. En mer feminin inställning, skulle man kunna säga, som jag tror passar bättre för lantbruk, säger Colin Seis.

I stora drag innebär "pasture cropping" att en spannmålsgröda sås in i en perenn gräsvall. Modellen bygger sedan på att utnyttja de perioder då C3 och C4 är i starka i tillväxt respektive är i vila. För att ytterligare "hjälpa" rätt växter att få rätt konkurrensfördelar så betas fälten efter en specifik modell.

OGRÄSEN EN DEL AV LÖSNINGEN

– Ogräsen, de naturligt förekommande gräsen i marken, som farfar och min pappa arbetat så hårt med att få bort och som uppenbarligen trivdes på gården gynnades. Istället för att spruta bort dessa och så in en ny vall så lät jag den växa och vårda den med intensivt kontrollerat bete av mina får. Min galne granne testade också, säger Colin.

Antalet hagar utökades nu från 10 till 73 stycken för att klara av det intensiva betet. En åker betas cirka tre dagar och efter tre månaders vila betas åkern igen. Lagom betestid, mängd och i rätt intervaller är viktigt för att gynna rätt gröda.

– Drygt en tredjedel skall betas ned och två tredjedelar trampas ned. Fältet får sedan vila. Den nedtrampade grödan gynnar de inhemska gräsen. Betar man av för hårt får man ogräsproblem. Den betande grödan skall vara cirka 10 cm hög när djuren är klara med betet, säger Colin Seis.

DIREKTSÅDD AV SPANNMÅL I VALL

Precis innan sädden av havre i mitten av maj betas fälten ned av fåren för att skapa bra förutsättningar för spannmålen att

Markerna betas enligt Allan Savorys holistiska metoder, vilket innebär att varje del betas intensivt under ett par dagar, sedan flyttas fåren till nästa hage. Drygt en tredjedel skall ätas upp och två tredjedelar skall trampas ned som skydd för marken. Betar man hårdare får man ogräsproblem och de naturliga gräsen missgynnas.

konkurrera. C4-växterna är då i viloläge och C3-växterna är de som främst trycks tillbaka med betet. Havren sås sedan in med ett radavstånd på 30 cm.

– Jag sår in cirka 50 kilo per hektar med en direktsåmaskin i början av juni, vår kalla period. Det är en billig etablering och jag lägger då också 7 kilo fosfor och 7 kilo kväve under kärnan. Såmaskinen gör en

rits på 8 cm men utsädet läggs på 2 cm djup. Det ger den bästa etableringen hos oss, säger Colin Seis.

HAVRE EN SOCKERPUMP

Colin har även upptäckt att havren har unika egenskaper för de permanenta betesvallarna som inte tidigare har uppmärksamats. Havren booster vallens tillväxt. Den

ÖKA DIN SKÖRD MED ETT SAMTAL

- **RING EKO VÄX** – Prata gödselplanering med oss på Råd & Order
- **GÖDSLÄ ENKLARE** – Med EKO VÄX små hårda pellets
- **MYLLA NER GÖDSLET** – Öka gödseffekt med upp till det dubbla

ALLT OM VÅRT BREDA SORTIMENT PÅ WWW.EKOVAX.SE

belönad odlingsmetod

Cirka 300 hektar av de drygt 1000 hektaren direktsås årligen in med havre. Skörden varierar mellan 2-4 ton per hektar.

växer bättre efter att en skörd av havre tagits.

– Havren är en gröda med en fantastisk förmåga att producera mycket socker som pumpas ned i marken. Sockret från fotosyntesen matar sedan både bakterier och svampar. Det gör att mikrolivet frodas och det gör även att de naturliga gräsen gror och växer bättre, säger Colin Seis.

Gräsvallarna kryddas nu också med olika arter av oljerättika och raps, en influens från USA, för att ytterligare öka bördigheten i marken.

– Det är inte bara marken som gillar raps och rättika. Även fåren gillar rapsen och rättikan, som snabbt äts upp vid betsläppen, säger Colin Seis.

BRA EKONOMI OCH MER OBEROENDE
Resultatet väntade inte på sig. Gräsvallsproduktionen ökade snabbt med den nya brukningsmetoden och även antalet arter i gräsvallen. Från ett tiotal arter till 60 stycken. I den naturliga faunan finns det över 200 olika arter vilket är det långsiktiga må-

let för gården. Även mullhalten fördubblades på tio år.

– Jag kan idag ha dubbelt så mycket djur som tidigare, mullhalten ökar och den naturliga gräsvallen blir bara bättre och artrikare för varje år. Mina kostnader för att bruka gården har dessutom minskat med cirka 600 000 kronor per år och jag är mindre beroende av kemiindustrin, säger Colin Seis.

Maskarna har också kommit tillbaka och matjorden ökat från 10 cm till 35 cm djup och den tillgängliga perioden för beten har utökats eftersom man alltid har en etablerad gröda.

– Idag använder jag 70 procent mindre växtnäring och har samma eller bättre produktion. Dessutom används inget bekämpningsmedel för insekter eller svamp. Det finns inget behov av detta. Många tidigare ”behov” skapades för att jag brukade gården helt fel. Jag skall aldrig, aldrig, aldrig ha ”naken” sårbar jord igen på min gård, säger Colin.

TEXT & FOTO: OLLE RYEGÅRD

Produktion

Meriofår för ull och köttproduktion, Avelsbaggar, Vete – och havreproduktion, Native seed och uppfödning av vallhundar av rasen Kelpie

Storlek: 840 hektar

Regn: 650 mm per år

Maskinpark: 1 traktor, en såmaskin, en spruta. Legotröskning tillämpas

Brukningssmedtod: Pasture cropping kombinerat med rotationsbete

Markstatus: Bördigheten och mullhalten ökar, mullhalten har fördubblats på 20 år.

HALLÅ DÄR ...

...Chris McLoughlin, styrelseledamot i Organic Association in Australia, OFA.

(motsvarande Ekologiska lantbrukarna i Australien)

Hur mår den ekologiska marknaden i Australien?

– Försäljningen går bra. Den ökar just nu med drygt 15-20 procent om året och framtidsutsikterna är fantastiska för både export och inhemsk marknad. Ekologiskt står bara för drygt en procent av den totala livsmedelsförsäljningen i landet, resten av världen ligger fyra gånger högre och många länder vill köpa mer av oss. Det är väl ett bra läge?

Några utmaningar?

– Landet är stort och volymerna små. Det är svårt att få till en bra förädling och distributionskedja. Marknaden är kraftigt underförsörjd, vilket inte är bra. Det är en stor brist på spannmål som kraftigt begränsar produktionsökningar av ägg, kött och mjölk. Utan ekologisk spannmål är det svårt att öka den produktionen.

Får ni några extra pengar från staten för att bedriva ekologisk råvaruproduktion?

– Nej, inte en spänn. Intresset och stödet för ekologiskt från regeringens sida är obefintligt. Men det är en ändring på gång. Flera ministrar från Asien har under senaste tiden uttryckt önskemål om att få importera rena ekoprodukter från Australien och undrar varför man inte har fixat så eko-certifieringen är godkänd av oss...

Vem betalar mervärdet?

– Just nu tas all mervärdesbetalning ut i konsumentled och ekologiskt är ordentligt mycket dyrare i butik. Mjölk kostar minst det dubbla, barnmat och ägg det tredubbla. Mycket säljs i butiker med mycket goda marginaler och bara de bönder som säljer direkt får del av dessa mervärden.

Hur lång tid tar det att lägga om produktionen till ekologiskt?

– Tre år. Det dyra är att det inte finns någon utvecklad marknad för omlägningsprodukter, vilket gör att många tvekar.

Chris McLoughlin, styrelseledamot i Organic Association in Australia, OFA, (motsvarande Ekologiska lantbrukarna i Australien)

Är de några som lägger om till ekologiskt?

– Just nu läggs det om en hel del betesmark för köttproduktion, men för de andra produktionsdelarna går det trögt. När det gäller spannmål så har till och med några stora och drivande ekologiska spannmålsproducenter lagt av det sista året.

Hur är de ekologiska spannmålspriserna till lantbrukarna?

– För vete och havre är det cirka fyra till fem gånger högre än det konventionella priset. Det innebär cirka fem till sex kronor per kilo och jag kan inte se hur priserna kommer att kunna gå ned på många år. Efterfrågan är enorm...

TEXT OCH FOTO: OLLE RYEGÅRD

EKO GÖDSEL
6-3-8-5
POTATIS
KRAFTFULLT EKO GÖDSEL FÖR GRÖNSAKER, POTATIS OCH HELSÅD MED INSÄDD
GODKÄND FÖR EKOLOGISK ODLING (KRAV)

EKO GÖDSEL
4_{,4}-1_{,5}-2
VALL
SNABBARE KVÄVE GER DIN VALL EN KICKSTART
GODKÄND FÖR EKOLOGISK ODLING (KRAV)

ekovÄX
Du skördar som du gödslar
RÅD & ORDER:
EMIL OLSSON ☎ 0709-14 44 66

Glödhet ekologisk livsmedelsmarknad fo

– EMV och EU-ekologiskt ökar importen av ekologiska livsmedel

ICA säljer en tredjedel av alla ekologiska livsmedel i Sverige. Under 2015 ökade ICA sin ekologiska livsmedelsförsäljning med knappt 50 procent. Produkter med mest ökning under 2015 var 1:a banan, 2:a ägg, 3:a kaffe, 4:a mjölk, 5:a grädde, 6:a grönskskonserver, 7:a barnmat säger Anna-Karin Lindberg, ansvarig miljö- och socialt ansvar, ICA Sverige AB.

Försäljning av ekologiska livsmedel i Sverige ökade med 6,0 miljarder 2015, vilket motsvarar en ökning med 39 procent jämfört med 2014. Den totala ekoandelen ökar till 7,7 procent av den totala svenska livsmedelsmarknaden.

Ekoweb har nu gjort sin årliga summering av de preliminära försäljningssiffrorna för 2015. Sammanställningen visar att försäljningen av ekologiska livsmedel sammantaget har ökat med 39 procent. En rekordökning som gör att den svenska marknaden för ekologiska livsmedel ökar snabbast i världen.

ÖKAR MER ÄN PROGNOSEN

Enligt Ekoweb:s beräkningar såldes ekologiska livsmedel för 21,5 miljarder kronor 2015. Det är en ökning med 6 miljarder kronor jämfört med 2014 (Lantmännen

Lantbruks omsättning är på 10 miljarder kronor). Ekoweb:s prognos för 2015, som gjordes i januari 2015, var en ökning med 20 procent.

– Prognosen passeras med råge. Det beror troligen på att hälsotrenden stärkts ytterligare under året. De svenska konsumenterna har också fått ett betydligt större utbud av ekologiska produkter att välja på under 2015, vilket gör fler ekologiska livsmedelsköp möjliga, säger Cecilia Ryegård, redaktör Ekoweb.

EKO VÄXER I VOLYM

Sett till olika varusegment i detaljhandeln så har ökning skett jämnt i samtliga. Men några av de kategorier som ökat mest är frukt & grönt samt kött. Priserna på ekologiska livsmedel har legat still under året, trots brist i många segment.

– Den svenska ekologiska råvaruproduktionen har ökat med 10-30 procent inom mjölk, kött, kyckling, spannmål och ägg. Vår bedömning är att cirka en tred-

Lidl fortsätter sin satsning på svenskt och ekologiskt 2016. Idag saluför man ekologiska livsmedel under de egna varumärkena Ängens, Himlajord, Svea Lantkött och Enebacken och cirka fem procent av varorna i butik är ekologiska, säger Katarina Rosenqvist, Hållbarhetschef Lidl.

Axfood med kedjorna Hemköp och Willys har ökat sin försäljning rejält inom det ekologiska segmentet och främst är det försäljningen av EMV på ekologiskt som går bra, enligt Åsa Domeij, miljöchef på Axfood.

jedel av den totala försäljningsökningen kommer från svenskproducerad råvara, cirka 2 miljarder kronor. Resterande två tredjedelar från import, cirka 4 miljarder kronor, är främst från frukt & grönt och torrvaror, säger Cecilia Ryegård.

– Om mer svensk råvara hade funnits hade ökningen kunnat vara ännu större, eftersom det finns en trend att köpa svenskt, lokalt i kombination med ekologiskt, ”Svekologiskt”. Många förädlingsföretag efterfrågar mer svensk ekoråvara. Här hämmas ibland marknadens tillväxt på grund av en

Coop är den livsmedelskedja som har högst andel försäljning av ekologiska livsmedel i Sverige. Under året som gick körde man bland annat kampanjen ”knasiga grönsaker”, det är insidan som räknas och la ut den omtalade filmen ”ekoeffekten” som setts av 40 miljoner människor, enligt Louise König, Hållbarhetschef Coop.

brist på svensk råvara. Den ekologiska råvara som producerats under året i Sverige har sålts, säger Cecilia Ryegård.

FÖRBI DANMARK 2016

Andelen ekologisk försäljning av det totala livsmedelsförsäljningsvärdet i Sverige uppgick 2015 till 7,7 procent. Detta är en ökning med 2,1 procentenheter. Det skiljer nu bara 0,6 procentenheter till Danmarks världsrekord i ekoandel på 8,3 procent.

– Med prognosen vi gör för 2016 och med Danmarks förväntade ökning under 2016, så går Sverige om Danmark i ekologisk andel någon gång under 2016. Det skulle i så fall betyda att vi kan ta över ledartröjan när det gäller högst andel eko-konsumtion i världen, säger Cecilia Ryegård.

Fella kampanj

Fella slåtterkombinationer

Frontmonterade SM310FP och SM991TL maximerar ett effektivt arbete. Perfekt kombination för ett bra pris.

Prisexempel:

Fella SM310FP+SM911TL359.000:-

Fella SM310FP+SM991TL385.000:-

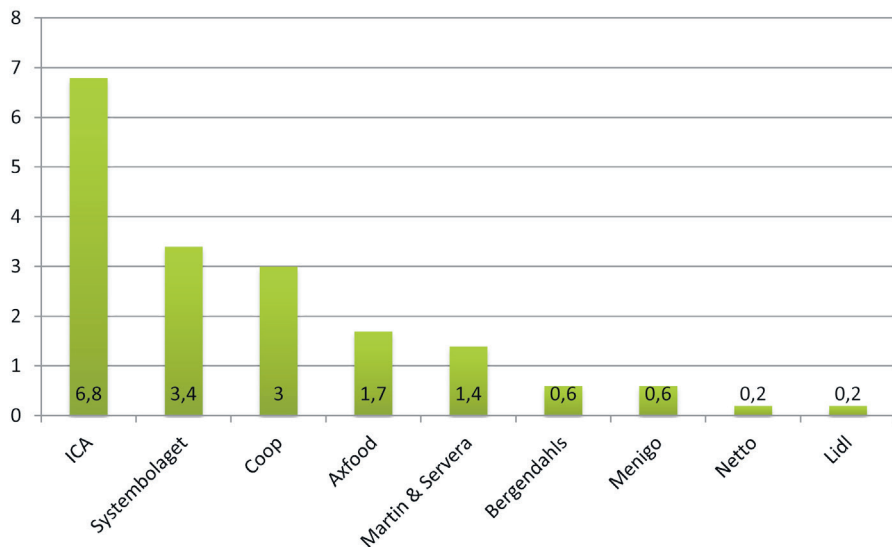
Fella SM310FZKCB+SM991TLKCB609.000:-

MAX KAPACITET
Tillsammans med
frontmonterade
Fella SM310FP

Mejla in din order på
order@nordfarm.se

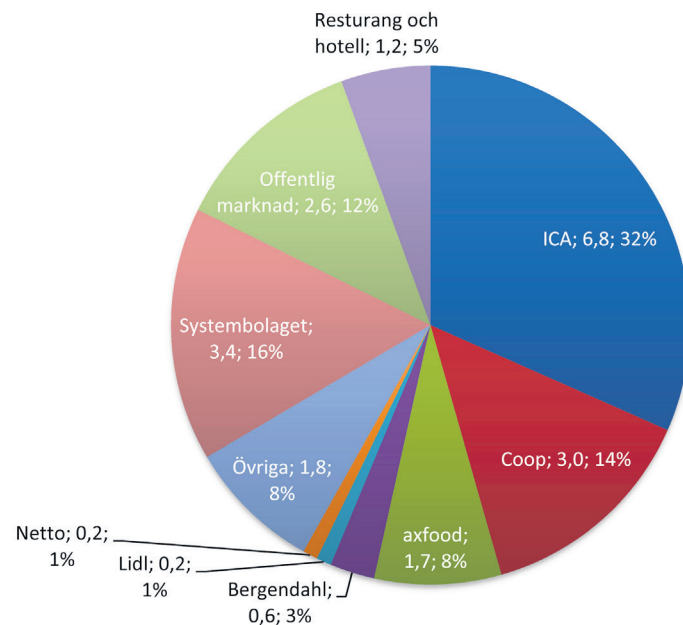
Forutsätter att växa kraftigt: + 39 procent samt driver brist på svensk råvara

De största aktörerna 2015 i miljarder kronor

Diagrammet visar de sju företag som säljer mest ekologiska livsmedel i Sverige (miljarder kronor). ICA är den enskilt största aktören och står själv för drygt en tredjedel av den ekologiska livsmedelsförsäljningen i Sverige. Systembolaget har under 2015 bytt plats med Coop och säljer nu näst mest ekologiska livsmedel i Sverige.

Försäljning av ekologiska livsmedel 2015 i marknadsandelar

Fördelning av den totala ekologiska livsmedelsförsäljningen i Sverige 2015, värd 21,5 miljarder kronor. ICA Centralt sortiment + lokalt 6,8 mdr kr, Coop 3,0 mdr kr, Offentlig sektor 2,6 mdr kr, Systembolaget 3,4 mdr kr, Hotell/Resturang 1,2 mdr kr, Axfood 1,7 mdr kr, Bergendahl 0,6 mdr kr, Netto 0,2 mdr kr, Lidl 0,2 mdr kr och övriga 1,8 mdr kr.

Sara Norell, inköpschef på Systembolaget, berättade att Systembolaget räknar med att nå sitt ekomål på 10 procent redan under 2016. Idag är var femte flaska vin som säljs på Systembolaget ekologiskt.

NÄTHANDEL GYNNAR EKO

Några trender är ekologiskt i kombination med vegan, vegetariskt och glutenfritt och färdigrätter. Eftertraktade ingredienser är

ingefära, grönkål och matgryner. Handeln av ekolivsmedel över nätet ökar mer än branschen totalt.

– En förutsättning för fortsatt tillväxt på

Dirk van der Krogt, ansvarig för ekologiskt på Svenskt butikskött, tror på en fortsatt tvåsiffrig tillväxt av ekomarknaden 2016 och 2017.

ekomarknaden är förstärkt att certifieringen är tillförlitlig. Det är där ekobranschens berättigande ligger och det är motiveringen för en mervärdesbetalning. Risken för fusk föreligger alltid när man handlar med mervärden på en bristmarknad. Fram tills nu har marknaden, vad vi vet, varit förhållandevis förskonad från fusk. Den svenska certifieringen och kontrollen har en hög

Kajsa Hasselqvist, brand manager Arla eko, berättade att försäljningen av ekologiska mejeriprodukter hos Arla steg till 1,8 miljarder kronor 2015.

status, även utomlands. Att slå vakt om certifieringens tillförlitlighet är ett av de viktigaste uppgifterna för den ekologiska branschen framöver, säger Cecilia Ryegård.

TEXT: OLLE RYEGÅRD
BILD: SVANTE PETTERSSON

MEKANISK OGRÄSBEKÄMPNING

1996 - 2016
20 år med
LANTMÄNNEN MASKIN

BILL ALSTED
0707 490 100

Einböck
einboeck.at

AEROSTAR Ogräsharvar för de mest krävande uppdrag

spannmål

Brist på kvarnvete, grynnavre och maltkorn

– Både den internationella och den inhemska marknaden efterfrågar svensk säker KRAV-råvara

Den positiva utvecklingen för ekologisk spannmål fortsätter och priserna är generellt stigande över alla grödor. Flera exportbåtar har också redan lämnat landet med både kvarnvete och grynnavre för bland annat marknaden i USA och England. Större efterfrågan finns i både Sverige och på exportmarknaden. Detta i kombination med sämre kvalitet har fått priserna att stiga på vissa efterfrågade grödor, enligt den största ekologiska spannmålsaktören Lantmännen Lantbruk.

– På flertalet grödor på den svenska marknaden är det brist på kvarnvete, grynnavre och maltkorn av bra kvalitet. Detta kan

vi nu se i stigande priser och att kunderna är aktiva med att säkra tillgången efter en lugn period under jul, säger Göran Karlsson, ekologisk ansvarig Lantmännen Lantbruk.

Lantmännens försäljning av konsumentmjöl går bra. Lantmännen Lantbruk ser nya kunder på marknaden och de gamla beställer lite mer. Det gör nu att det börjar sprida sig en oro för att det skall bli brist på svensk råvara. Den låga proteinhalten i höstvetet ställer till bekymmer. Det gäller att hitta rätt kvalitet för att växa på den svenska marknaden och kunna vara fortsatt attraktiv på exportmarknaden. Den svenska säkerheten, trovärdigheten i kombination med KRAV-märket är efterfrågad.

– Vi har arbetat upp ett bra nätverk av kunder utanför Sverige och i år får vi tacka nej till ytterligare exportaffärer till länder både i och utanför Europa. Det handlar framförallt om att vi saknar rätt kvalitet,

då det flesta kunderna är intresserade av kvarnvete, säger Göran Karlsson, ekologisk ansvarig Lantmännen Lantbruk.

– Det vi sett under hösten och som nu är bekräftat, är att bekymret i den ekologiska spannmålsproduktionen framför allt är låga proteinnivåer i ekovetet. Det blir speciellt känsligt i en växande marknad med ökad efterfrågan på kvarnvete. De lantbrukare som fått fram kvarnvete-kvalitet är vinnare och har under hösten sett allt högre priser, säger Göran Karlsson.

Även priserna på fodervete och foderkorn är på väg upp nu. Till skörd 2016 har Lantmännen terminspriser ute. Det går t.ex. per den 3 februari 2016 att säkra höstvetet KRAV av kvarnkvalitet på nivån 2 760 SEK/ton och skulle man producera en kvalitet på 11,5 procent så tillkommer 300 SEK/ton.

– Vi märker av en större efterfrågan från vår foderindustri som köper upp mycket av

Göran Karlsson, spannmålsansvarig eko, hos Lantmännen Lantbruk.

vår ekologiska spannmål. Här är det främst den ökade ägg- och broilerproduktionen som drar, säger Göran Karlsson.

OLLE RYEGÅRD

Brittiska ekospannmålspriser pressas av osäker östimport

Den engelska marknaden importerar sedan oktober billig ekologisk spannmål från öst, främst från Kazakstan och Ryssland för att fylla sitt importbehov

av foderråvara. Importen gör att de ekologiska spannmålspriserna pressas i England. Det brittiska årsbehovet av import beräknas till cirka 300 000 ton. Men osäkerheten på om certifieringarna är ok är stor efter att flera länder såsom Turkiet, Ukraina, Ryssland och Kazakstan varit inblandade i olika certifieringsskandaler. Den osäkerheten verkar inte de stora foderfirmorna i England känna.

– De ekologiska spannmålspriserna har

generellt sjunkit lite sedan skörden i höstas. Detta beror på den stora importen av billig ekologisk spannmål från öst, trots osäkerheten kring de ekologiska certifieringarna från dessa länder. Detta lider brittiska ekologiska spannmålsodlare nu av och de stora foderfirmorna tjänar nu stor pengar på ekoimporten. Priset på ekofoder har inte sjunkit, säger Andrew Trump verksamhetsledare på Organic Arable.

I Sverige vittnar flera importföretag av spannmål att det händer lite då och då när man importerar spannmål från öst, att man hittar bekämpningsmedelsrester och att partierna då underkäns som ekologiska.

Andrew Trump är anställd verksamhetsledare för den ekonomiska föreningen Organic Arable med sitt säte utanför Cambridge i England. Andrew säljer ekologisk spannmål från cirka 60-70 lantbruksföretag i England.

Svenska Foder satsar på eko i Skåne

Charlotte Lindén är anställd på Svenska Foder för att utveckla den ekologiska spannmålshandeln sedan knappt ett år tillbaka. Charlotte är placerad i Knästorp, Skåne.

Hur går det med ekospannmålen på Svenska Foder?

– Vi får in allt fler förfrågningar och vi har flera nya kunder på gång, så det känns spännande att arbeta med ekologisk spannmål. Vi har störst efterfrågan på havre, vårvete, kvarnvete, foderkorn, maltkorn och åkerböror men ser även att efterfrågan på råg och raps ökar. Vår foderproduktion går väldigt bra, så vi vill tillgodose deras behov för en bra kvalitet ut till våra kunder, säger Charlotte Lindén.

Har Ni något nytt på gång inom eko?

– Just nu försöker vi kartlägga ”eko” Sverige för att fånga upp våra kunder på bästa sätt. Därefter kommer vi att göra riktade eko-satsningar, säger Charlotte Lindén.

En bra grund

En plöjd jord ger bättre tålighet mot stora regnmängder - både under bearbetningen och vintern. Rätt utförd blir upptorkningen jämn samtidigt som markytan blir fri från växtrester. Kvernelands plogprogram innehåller tekniskt fulländade plogar som är väl anpassade för dagens effektiva dragare. Och - allting är härdat på en Kverneland-plog.

Kontakta din närmaste återförsäljare:
kverneland.se

spannmål

Gröda	Vara Lagerhus Odlingskontrakt 2015*	Priser i Danmark (sept)*	Priser i England (feb, 2016)*	Slutpriser Lantmännen pool 1
Brödvete	2,80	2,69	2,96	2,75
Fodervete	2,30	2,44	2,28	2,25
Korn	2,32	2,31	2,28	-
Malkorn	2,73	-	2,74	2,70
Grynhavre	2,60	2,33	2,52	2,60
Havre	2,10	2,08	2,28	-
Råg	1,90	1,94	2,75	-
Ärter	3,70	3,69	-	-
Åkerböna	3,30	3,50	3,95	-
Höstraps	6,56 *	-	-	7,20
Rågvete	1,70			

* SEK per kilo.

KÄLLA: Vara Lagerhus (+ eventuell efterlikvid, * oljetillägg tillkommer), Organic Arable, Lantmännen (i KRAV-priser ingår även avtalsstillägg).

Marknad och lagstiftning i otakt.

De två senaste åren har vi haft en fantastisk ökning av konsumenternas intresse för ekologiska livsmedel. Produktionen har inte hunnit med och idag finns det ett "gott marknadsutrymme", inte minst för svenskproducerade ekoråvaror.

Samtidigt pågår en annan process som starkt berör ekologisk produktion. EU:s ekologistiftning håller på att arbetas om från grunden på initiativ av EU-kommissionen. Utgångspunkt för lagförslaget har varit kommissionens uppfattning att "Konsumenternas förtroende för eko-produktionen måste stärkas". Den bakomliggande analysen är inte övertygande.

Vi anar slutet på den komplicerade processen där både ministerråd och parlament har gjort egna varianter av förslaget och förhandlar om gemensamma skrivningar. Under 2016 blir sannolikt den nya ram-lagstiftningen klar. Det verkar som om de flesta allvarliga hot mot den svenska ekoproduktionen är borta – vi kan bli fortsätta avhorna mjölkkor, använda konventionellt grönsaksutsäde när ekologiskt inte finns tillgängligt och man behöver inte ha alla delar av produktionen på en gård omlagda till eko.

Trots allt kan man konstatera att "Tillbaka till gå" faktiskt är ett oväntat gott resultat av mycket nerlagt arbete.

MARIANNE SCHÖNNING
ANSVARIG REGELFRÅGOR,
EKOLOGISKA
LANTBRUKARNA

Bra volymkör på Varaslättan – önskar mer grynhavre

Det har blivit över normal skörd på Vara slätten i år och Vara Lagerhus har ökat sin mottagning av ekologisk spannmål något under säsongen.

– Försäljningen av ekologisk spannmål har gått bra denna säsong. Vi har ökat volymerna något och är nu i stort sett slutsålda och det var vi inte så här års fjol. Så vi är väldigt nöjda, säger Fredrik Blad, vd Vara Lagerhus.

– Affärerna har rullat på hela tiden och vi har gjort ett par exportaffärer till Tyskland och Danmark. Våra svenska kunder har ökat sina volymer och förfrågningarna av vete med hög proteinhalt och grynhavre har varit många. Den sista tiden har det även efterfrågats svensk kvarnåvara ned till 9,5 procents proteinhalt, säger Fredrik.

Fredrik Blad, vd Varaslättens Lagerhus.

Ekologiska certifieringar – EMV och EU-ekologiskt ökar mest

Ekologiska livsmedel säljs i Sverige med KRAV-certifiering eller EU-ekologisk certifiering (som är obligatorisk för ekologiska livsmedel). Under året som har gått har ekomarknaden vuxit för både KRAV-märkta och EU-ekologiska varor. Tidigare har cirka 80 procent av den totala försäljningen av ekologiskt i Sverige varit KRAV-märkta varor och resten EU-ekologiska varor. Enligt KRAV:s bedömning har man dock tappat marknadsandelar i detaljhandeln men ökat den i foodservice. Förflyttningen av certifieringarna har främst skett i segmenten torrvaror och frukt & grönt, i synnerhet bland branschens egna märkesvaror i detaljhandeln. När det gäller svenska animalieprodukter har KRAV-märket fortfarande en mycket hög andel.

Den kedja som sålde ekologiska livsmedel med högst andel KRAV-certifierade livsmedel är Coop, där nästan 90 procent är KRAV-certifierat. Från ICA och Axfood finns inga siffror, men andelen KRAV certifierat är lägre än hos Coop. Hos Bergendahls är KRAV-andelen av den ekologiska försäljningen drygt 40 procent (källa: KRAV:s marknadsrapport 2015). Hos foodservicegrossisten Menigo står den KRAV-märkta försäljningen för 51 procent av den totala ekologiska försäljningen 2015.

Antalet KRAV-certifierade produkter ökade med cirka 1000 artiklar eller 16 procent under 2015 till cirka 7500 artiklar, vilket är en historiskt hög ökning. (Källa: KRAV) Ökningen av EU-ekologiska artiklar bedöms som minst lika stor.

Fredrik Jönsson ny vd på Gyllebo Gödning

En av ekologiska gödselmarknadens två största aktörer, Gyllebo Gödning, har fått en ny vd. Fredrik Jönsson plockas från ägaren Lantmännen för att driva verksamheten vidare. På Lantmännen är Fredrik Jönsson idag produktionsansvarig för drygt 300 medarbetare utspridda på mer än 25 olika platser i Sverige. Under de sista 15 åren har han i ledande befattningar haft ansvar för både personal och resultat/lönsamhet. I arbetet har också ingått att arbeta i gemensamma projekt över verksamheten samt representera företaget i styrelser och intresseorganisationer.

KAMPANJPRIS

En Tiger på fältet

Kverneland Tiger-harv, 7 meter med hydraulisk lamellplanka fram, efterharv, belysning och skruvad dragögla. Vikt med efterharv: 3100 kg.

Kampanjpris: 209.000:-

Exkl. moms. Gäller t.o.m. 31 mars 2016.

Kontakta din närmaste återförsäljare:
kverneland.se

Kverneland

Landsbygdsminister Bucht och Svante Kaijser diskuterar ekostöd som Bucht lovar Svante att betala ut tidigare.

Arrangörerna Olle och Cecilia Ryegård, hälsar alla välkomna till Spegelsalen.

Therese Olsson, Ekoväx.

Johan Andersson, vd Lantmännen Lantbruk svarade på frågor om den ekologiska spannmålsmarknaden.

En dag fylld av affärer

Ännu en lyckad Ekogala kan läggas till handlingarna. I år var fullt fokus på mervärdena som skapas hos de svenska ekojordbrukarna och bristen på råvara på den allt snabbare accelererande ekomarknaden. – Detta är en unik dag. Vi träffar aldrig hela branschen på det här sättet annars, sade Åsa Domeij, miljöchef, Axfood.

Årets Ekogala 2016 rönt rekordstort intresse och dagen var slutsåld sedan länge. Det betydde drygt 270 personer, varav en stor del av livsmedels Sveriges mäktigaste beslutsfattare kunde urskiljas i publiken. Därtill en lång rad av lantbrukets och livsmedelsbranschens organisationer, förtroendevalda och inte minst lantbruket själva, i form av några av ekolantbrukets mest framträdande profiler. Även en och annan intresserad konventionell lantbrukare var på plats. Dessutom ett stort intresse från media med både Sveriges Radio och Dagens Nyheter och branschmedia inom jordbruk och livsmedel.

– Detta är en unik dag. Vi träffar aldrig hela branschen på det här sättet annars. Det är både nyttigt och roligt och en viktig del i utvecklingen för eko, sade Åsa Domeij, Axfoods miljöchef.

BÖNDER PRATADE MERVÄRDEN

Årets tyngdpunkt låg på mervärden inom det svenska ekojordbruket och när LRF:s förbundsordförande, Helena Jonsson invidt dagen, berättade bland annat Thomas

Orrenius, Vadstena Kungsgård och Anders Lunneryd, Lundens Gård, Trollhättan om sin produktion och de mervärden den genererar. Carl Eckerdal, livsmedelsföretagen, pratade om den stora bristen på svensk ekologisk råvara och om de problem som det innebär för de förädlade företagen. Han passade även på att ge en känga åt detaljhandeln och deras arbete med att pressa priserna på ekologiska produkter.

– Detta är inte den signalen som landets bönder väntar på och behöver, för att sätta mer ekologisk areal i produktion, sade han.

VILL HA NÄRMARE KONTAKT

Något som Åsa Domeij sedan fick möjlighet att svara på. Samtidigt öppnade hon för en möjlighet till bättre affärsrelationer direkt med sveriges ekobönder:

– Att vi sänker priserna betyder inte att vi vill att priset till lantbrukaren ska sänkas. Vi själva har fått möjlighet att sänka priserna bland annat på grund av att volymerna ökat. Vi har sänkt våra egna marginaler. Sedan handlar ju vi oftast inte direkt av bönderna. Det gör det svårt för oss att veta och kontrollera hur mycket bonden egentligen får. Där kanske vi kan hitta andra, bättre sätt tillsammans framöver att göra affärer, sa hon.

LÖFTEN OM SNAR EKOUTBETALNING

Sveriges Landsbygdsminister, Sven-Erik Bucht, grillades sedan på scenen av konferencier Svante Kaijser. Av ministern fick Svante bland annat ett löfte om att han alldeles snart skulle få sitt ekostöd utbetalt,

Årets
Omläggare:

Activus Gård

"För modet att trampa nya vägar för KRAV-certifierad produktion och för sin förmåga att se möjligheter i stället för problem.

Genom sin generositet och öppenhet kring gårdens verksamhet inspirerar Årets Omläggare, Activus Gård, både till köp och produktion av KRAV-märkt i framtiden."

Årets Nybyggnation
för hållbart lantbruk:

BYGGGLANT

Garngärde Musteri

"För sin genuina satsning på närodlad, ekologisk livsmedelsproduktion har Garngärde Musteri med fokus på både kultur och teknologi fördubblat yta likväl som produktionsvolym"

Årets
Rådgivare:

EKOWEB.NU

Jan Lagerroth

"Med en kompetens, ett intresse och engagemang utöver det vanliga har Jan Lagerroth varit många bondes stöttepelare och fått fler att våga satsa på ekologisk produktion. Väl där har många ovärderliga råd spridit kunskap om ekologisk produktion bland landets lantbrukare."

De bästa prisades

och ekooptimism

något som väckte jubel i publiken. Vidare talade ministern om att han ser ekologiskt som en mycket viktig del av framtiden för svenskt jordbruk. Detta samtidigt som han vidhöll att några konkreta mål för ekoproduktion och konsumtion inte behöver sättas:

– The sky is the limit, sade landsbygdsministern.

DUBBLERAD EKOMARKNAD 2020

De fantastiska försäljningsökningar som alla aktörer i branschen kunde presentera kröntes av presentationen av Ekowebbs Marknadsrapport, som är en sammanställning av hela den svenska ekomarknaden. Förutom en ökning med 39 procent spås en fortsatt ljus framtid för den ekologiska försäljningen med en dubbling av marknaden mellan 2015 och 2025.

– Ekomarknaden har ännu aldrig backat något år. Handelns presentationer under dagen visade också på ett fortsatt intensivt arbete med att öka den ekologiska försäljningen och att flera nya produkter finns i pipeline hos alla aktörer. Vår prognos är en ökning med ungefär 20 procent per år, sade Olle Ryegård, arrangör Ekogalan.

TUNG INLEDNING AV ÅRET

Alldeles innan Ekologiska Branschdagen briserade skandalen om fusket med om märkning av svenskt kött och även KRAV-kött, något som diskuterades en hel del under dagen.

– Vi har jobbat oerhört hårt med KRAV-köttmarknaden. Fusk finns inte i vår värld. Det har varit en mycket tung inledning på veckan, efter att det blivit känt att det

finns oseriösa aktörer som förstör för alla oss andra. Men att få komma hit har varit fantastiskt. Vi har verkligen känt hela branschens stöd, sa Fredrik Sundblad, slaktchef på Gotlands Slakteri som nu sedan det nya året är helägt av Svenskt Butikskött.

FEMTE EKO GALAN PÅ GRAND

Dagen avslutades på sedvanligt sätt med att för femte gången hylla några av branschens mest framträdande profiler och företag under Ekogalan.

– Det känns jättekul att bli prisad på det här sättet och få komma hit. Vi känner verkligen att vi gjort rätt, sade Holger Olin, vinnare av KRAV:s pris, Årets Omläggare.

– Att vara nominerad i det här tunga gänget (Malin Lovang och Henrik Nätterlund var också nominerade) känns verkligen som en stor heder, men någon måste ju vinna!, sade Jan Lagerroth, LRF Konsult, som blev Årets Ekorådgivare.

KOMBO – VÄRLDSKONGRESS OCH EKO GALA

I samband med nästa års Ekogala, den 26 januari, planerar arrangörerna, Ekoweb, att kombinera arrangemanget med en inledande världskongress den 25 januari med några av världens tyngsta namn inom markvård/markhälsa.

– Just nu letar vi finansiering men flera intressanta föreläsare såsom Gabe Brown, "Mr Cover crop" och Colin Seis, "Mr Pastur cropping", säger Olle Ryegård, arrangör Ekogalan.

TEXT: CECILIA RYEGÅRD

FOTO: SVANTE PETTERSSON

på Ekogalan 2016

Garants Ekostjärna:

axfood

The Smiling Group

"Priset Garant Ekostjärna tilldelas The Smiling Group som med nytänkande och god affärskänsla har utvecklat värdekedjan så att konsumentens urval av ekologiska och rättvist producerade produkter i butikshyllan ökar. Produkterna tas fram på ett hållbart sätt så att konsumenten kan köpa en produkt som både är god och gör gott."

Årets Ekobutik:

odlartaget eko odlarna.se

Paradiset

"Till Paradiset på Söder i Stockholm har på kort tid och med stor ansträngning lyft på varje sten för att hitta unika produkter med flera mervärden, svenskt och närproducerat där det varit möjligt. Paradiset har verkligen aktivt visat att det går att öka tillgängligheten av svenska, när odlade ekologiska frukter och grönsaker med rimliga prispåslag till konsumenterna."

Övre raden fr.v.: Tomas och Marie Tillman Grangärde Musteri, Johannes Kullberg, vd Paradiset, Jan Lagerroth, LRF Konsult Skara, Anna & Holger Olin, Activs Gård, Joakim Söderling, The Smiling Group,

Carl Eckerdahl, LI,
"Eko är premium och behöver därför betalas bättre, ekoprodukter är därför dyrare."

"Eko och mervärde är viktigt för svenskt lantbruk", tycker Helena Jonsson, LRF riksförbunds ordförande.

De företagsamma ekologiska lantbrukarna Thomas Orrenius, Alvastra Kungsgård och Anders Lunneryd, Lundens gård, berättade om hur de skapar mervärden på sina gårdar och hur roligt det är att vara "bonde".

Samlade försäljnings-siffror presenterades av Cecilia Ryegård, Ekoweb.

Ulf Håkansson, vice vd Bygglant och Anders Paulsson, vice vd Borgagruppen delade ut pris till Grangärde Musteri.

Betande kor – bra både för ekonomin och för korna

Bete för mjölkkor har diskuterats under hösten som en följd av den kris som drabbat svenska mjölkbönder.

Det har från flera håll kommit krav på att minska det svenska beteskravet sommartid för mjölkkor som hålls i lösdriftssystem. Detta eftersom många menar att beteskravet försämrar konkurrenskraften för svenska mjölkproducenter då det leder till högre kostnader. Men leder bete till högre kostnader? I en granskad artikel i Sveriges Veterinärtidning har Ingvar Ekesbo, leg veterinär, VMD och professor emeritus gjort en litteraturgenomgång av effekten på hälsotillstånd, fertilitet, mjölkavkastning och ekonomi för kor som hålls inomhus året runt jämfört de som får gå på bete sommartid.

HÄLSA OCH MJÖLKAVKASTNING

Studien visar att hälsotillstånd som extremitetsskador som hälta och hasskador är signifikant mindre förekommande hos kor som betar än hos kor som hålls inomhus. Risken för klövskador är dessutom större för kor i lösdrift än för kor som står uppbundna eftersom de exponeras för mer gödsel i lösdrift. Risken för hältor minskar hos kor redan efter fyra veckor på bete. Kor som går inomhus året runt har signifikant högre frekvens av mastit (juverinflammation) än kor som går på bete. Mastit är den vanligaste och mest förlustbringande

Bete är bra för kornas hälsa och underlättar naturligt beteende som exempelvis rangordning.

FOTO: ANNIKA ARNESSON, SLU

sjukdomen bland svenska mjölkkor. Även fertilitet och reproduktion påverkades positivt för kor i betedrift.

Mjölkavkastningen är lägre eller lika hög i betedrift jämfört med kor som går inomhus året runt. Resultatet skiljer sig beroende på ras men tar man med kostnader för sjukdomar, arbete och foder blir lönsamheten bättre för ett djur som får beta sommartid. Ekesbo visar även på andra studier där mjölkkor från betedrift ger bättre avkastning än kor inomhus om betestiden ökade från fyra till nio timmar per dygn.

MINDRE BETE, HÖGRE KOSTNADER

Ekesbo kommer fram till att ett slopat beteskrav skulle innebära ökade kostnader

för svenska mjölkbönder i form av sämre hälsotillstånd, sämre fertilitet och högre dödlighet. Den ökade sjukligheten skulle dessutom sannolikt öka antibiotikaanvändningen.

RANGORDNING VIKTIG

Tidningen Djurskyddet har i en artikelserie belyst diskussionen kring beteskravet och i en artikel intervjuas Jenny Loberg, lektor vid SLU, som forskat kring kornas beteende. Enligt Loberg har kor som går på bete större möjligheter att tillgodose sina naturliga behov jämfört med kor som går inne, även om de går i lösdrift. Kor lever i flockar och har ett behov av att rangordna sig inom flocken, vilket blir svårare

FAKTA:

Enligt svensk djurskyddslagstiftning ska mjölkkor vara på bete minst 6 timmar per dygn och minst 60 dygn ska infalla mellan 15 maj och 15 september. Detta gäller för alla län utom i norra Sverige, där minst 30 dygn ska infalla mellan 1 juni och 31 augusti. Beroende på var i landet man bor ska korna totalt vara på bete mellan 60 och 120 dygn per år. Det ekologiska regelverket från KRAV ställer dock högre krav. Nötkreatur över 6 månaders ålder ska vara ute på betesmark över 12 timmar per dygn. Under betesperioden ska intaget av foder från bete vara minst 50 procent av det dagliga foderintaget (räknat som torrsubbstans, ts). För mjölkkor ska betesintaget vara minst 6 kg ts per ko och dygn. Utöver betesperioden ska nötkreaturen även ha en utevistelseperiod på minst två månader då de är ute under åtminstone en del av dagen. Denna utevistelse kan exempelvis vara i direkt anslutning till ladugården.

inomhus och kan leda till att ranglåga kor inte har någonstans att ta vägen. De får svårt att hitta en liggplats tillräckligt långt ifrån de ranghöga korna och blir stående istället. Mjölkornas höga ämnesomsättning gör att de behöver äta mycket och idissla maten under lång tid, något de helst gör liggandes på en skön plats.

JANNE NORDLUND OTHÉN
KOMMUNIKATÖR, EPOK/SLU

VI KÖPER DIN EKOLOGISKA SPANNMÅL

Leverera i skörd eller lagra in på gård. Vi handlar med alla grödor och sorter.

Behov av utsäde och gödsel?

Det löser vi!

Varaslättens Lagerhus

0512 - 300 450

www.varalagerhus.se

Följer ni med?

Förbättra er materialhantering med Merlo teleskoplastare

Hüllert Maskin

Följ med i utvecklingen med Merlo

www.hullert.se • Tel: 0512-30 00 30

KUNSKAP FÖR LANDETS FRAMTID

Certifiering?

Vi kan certifiering inom lantbruk, butik, livsmedelsförädling, restaurang och storkök.

Vi ger nya kunder inom lantbruk och livsmedelsförädling 500 kronor rabatt!

KRAV **SVENSKT SIGILL** **HS Certifiering**

Läs mer på www.hscertifiering.se

Den hetaste potatisen är eko!

Avsättningen är stor på ekologisk potatis. Marknaden har tagit ett stort steg framåt och nu efterfrågas svensk ekologisk potatis både i butik och inom livsmedelsindustri. Det var under hösten 2014 som en markant skillnad på efterfrågan uppstod. Den svenskodlade ekologiska potatisen räckte då inte längre än fram till jul. För att tillgodose behovet importerades ekologisk potatis. Under 2015 har en odlingsökning skett och svenskodlad ekopotatis finns fortfarande att köpa i handeln. Behovet av import blir därmed också mindre. Den totala svenska matpotatisodlingen sjönk något under 2015 och utgör nu ca 16 600 hektar. Den ekologiskt odlade matpotatisarealen ökade däremot från 950 till 1200 hektar.

Med "ekologiskt" menar dagligvarujättarna produkter som antingen är Kravmärkta eller som har en ekomärkning från EU. Krav dominerar och står för ungefär fyra femtedelar av det ekologiska utbudet.

Noggrannhet i alla led lönar sig

Några som hållit på många år och har stor erfarenhet av ekologisk potatisodling är familjen Nilsson på Tånga Gård i Halland. I familjeföretag jobbar Bengt, hans fru Catharina och sonen Ivar heltid. Förutom gårdens lager och packeri finns också en liten gårdsbutik. Gården genererar dessutom fler arbetstillfällen och några visstidsanställda jobbar i lager och packeri. Företaget är baserat på potatisodling och frilandsodling av bland annat morötter, lök, rödbetor och kål.

Det är en frilandsbaserad växtföljd utan spannmål men med 1–2 årig gröngödslingvall. Bengt och Ivar brukar provodla nya sorter på en mindre yta

innan avgörandet tas för om sorten passar jorden och uppfyller de olika kvalitetskraven. Tidiga potatissorter och sorter med tidig knölotveckling är bra. De hinner utvecklas och ge skörd innan bladmögelangreppen kommer. Solist är en sort som fungerar bra vid tidig sättnings. Andra bra sorter som passar in på gården är Birte, Alexia, Mozart och Carolus.

Ogräs kan spolia en bra växtföljd

En grundläggande åtgärd är att ha fälten ogräsfria. Inte bara för konkurrens och enklare upptagning utan även för betydelsen av att hålla borta värdväxter som uppfödare olika sjukdomar. Bengt och Ivar är särskilt noga med att hålla efter kvickroten men även svinmålla, penningört och lomme. Dessa är värdväxter för Rhizoctonia, även kallad groddbränna.

Balans mellan näringsämnen

Gödslingen anpassas efter markkartan. Tillförsel sker efter fältets variationer och efter sort. Behovet av kalium kompletterar Bengt med kaliumsulfat.

Ökat intresse för eko från konventionella potatisodlare

Priset på ekopotatis har höjts till odlaren och det är den signalen som gör att flera konventionella potatisodlare nu väljer att komplettera sin odling med godkänd ekologisk mark för att producera ekologisk potatis. Priserna varierar en del beroende på kundkrets och kvalitet, men priset har varit betydligt högre för den ekologiskt odlade potatisen än för den konventionella. Det är alltid bra att skaffa sig en bild av marknaden. Förvissa dig om avsättningen och tag kontakt med uppköpare. Vilka sorter och kvalitetskrav som efterfrågas beror på slutkunden.

Ivar och Bengt utanför gårdens butik. Även om den är liten så är den välbesökt berättar Ivar. Den stora delen av gårdens produktion säljs till olika grossister runt om i landet.

Ivar och Bengt tar här en extra titt i den rödskaliga sorten Mozart. Det är viktigt med tidig utveckling och friska plantor.

Att tänka på:

Då man börjar odla potatis ekologiskt är det några odlingåtgärder som är särskilt viktiga;

Fältet ska vara fritt från kvickrot och andra gräsogräs.

Se upp med växtföljder med mycket vall. Vallar som förfrukt och förförfrukt ger problem med larvskador, främst angrepp av knäpparlarver.

Börja inte upptagningen om bladen fortfarande är gröna. Levande bladmögel-sporer kan infektera knölarna och brunröta uppstår då i skörden.

Låt inte potatisen ligga länge i marken. Det ökar risken för utveckling av groddbränna och larvskador.

Gödsla inte med för höga kvävegivor, det är särskilt viktigt till tidiga sorter. Det försämrar kokkvaliteten. Höga kvävegivor kan inverka negativt på potatisens rotutveckling.

Var noga med kaliumtillförseln då minskar risken för att skörden drabbas av kok kvalitetsfel som mörkfärgning.

Om möjligt välj resistent sorter, viktigast är bladmögel och brunrötesresistens. Se särskilt upp med ogräsen nattskatta och bågarnattskatta, som också är värdväxter för potatisbladmögel.

Prioritera tidiga sorter och sorter med tidig knölotveckling. Tidiga sorter är exempelvis Solist, Gala, och Ballerina.

Mjöligen sorter som visat bra potential i eko är Carolus och Connect.

Ekologiskt potatisutsäde finns inte på marknaden 2016

Inom ekologisk odling är det krav på att använda ekologiskt utsäde när det finns tillgängligt på marknaden. Under 2016 gäller en generell dispens för användning av obetat konventionellt potatisutsäde för samtliga sorter.

Om man odlar både konventionellt och ekologiskt får man särskilt se upp med regeln för parallellodling. Odlade sorter ska kunna åtskiljas i både fält och lager. Enklast är att välja gulskaliga sorter för den ena odlingsformen och rödskaliga sorter för den andra.

Fokus på hög kvalitet i grovfodret för nyomlagda Bosgård

Per-Fredrik Petré på Bosgård har just lagt om till ekologisk mjölkproduktion. Hög kvalitet på grovfodret och lyckad betesdrift är nyckeln till god ekonomi i ekologisk mjölkproduktion.

Efter att Per-Fredrik Petré i våras bestämde sig för att lägga om sin mjölkproduktion gick det fort. Genom att köpa KRAV-godkänd vall på rot i både andra – och tredjescörd kunde han karensanmäla korna redan 1 november.

Det är mycket att tänka på i omläggningen, är det något du oroar dig för?

– Jag är inte rädd av mig! Visst blir det en massa nytt kring utfodringen men det handlar fortfarande om att producera bra ensilage och kombinera en bra foderstat. Att hålla koll på alla regler kan bekymra mig en del men jag har haft bra genomgångar av certifieringsorgan och rådgivare så det känns inte som något problem.

BÄTTRE EKONOMI I SIKTET

På frågan om varför Per-Fredrik valde att gå över till ekologisk mjölkproduktion svarar Per-Fredrik att han inte tror att Arla kan betala ett rimligt konventionellt pris inom överskådlig framtid. Svag lönsamhet i den konventionella mjölken under flera år gjorde att han övervägde att sluta helt.

– Men gården och bygden har naturliga förutsättningar för mjölk så jag har ändå inte velat ta det steget, säger Per-Fredrik. Ekologisk mjölkproduktion känns nu som det enda sättet för konsumenten att betala för de svenska mervärdena.

HÖG GROVFODERKVALITET VIKTIGAST

Inför omställningen tog Per-Fredrik kontakt med foderrådgivare Margareta Dahlberg, MD Lantbruksråd, för att få ett bra bollplank genom processen. Margareta har stor erfarenhet av ekologisk mjölk – och nötköttsproduktion.

– I foderstaten blir den största skillnaden att kvaliteten på grovfoder får ännu större betydelse än i konventionell pro-

Ulrik Lovang (växtodlingsrådgivare), Per-Fredrik Petré och Margareta Dahlberg (foderrådgivare) diskuterar strategierna för foderproduktionen inför nästa år.

Lagårdsentrén till Bosgård med sina nu 350 ekologiska mjölkkor.

duktion, berättar Margareta. Det finns inte ekonomiskt utrymme att i ekologisk produktion stötta upp svag grovfoderkvalitet med kraftfoder eftersom ekologiskt kraftfoder är mycket dyrt. Detta gäller grovfodrets energiinnehåll men i ännu högre grad proteinkvaliteten som måste hållas hög. Det gör att ensileringsprocessen blir central för att undvika nedbrytning av energi och protein efter skörd. Ärtor eller åkerböna som ingrediens i den ekologiska foderstaten ger förbättrade möjligheter att balansera proteininnehållet i grovfodret, fortsätter Margareta. Har man inte möjlighet att odla det själv bör man köpa av någon annan producent. Skördetidpunkt för hög kvalitet varit i fokus redan tidigare och en annan viktig faktor för bra grovfoder är lyckade insådder anser Per-Fredrik.

Andraskörden blev lite blötare än önskat men luktar ändå gott. En bra kvalitet på skörden är otroligt viktigt för produktionen och ekonomin, påpekar Ulrik.

Därför görs insådderna i helsäd. På gården varierar jordarterna både mellan och inom skiftena och en bred vallfröblandning med många arter ger säkrare etablering. Vallfröblandningen innehåller timotej, rörsvingel, röd – och vitklöver samt lusern. Gården har plansilosystem som möjliggör att blanda skördarna i utfodringen.

– Det är alltid bra att kunna blanda skördarna men i ekologisk mjölkproduktion är det nödvändigt för att kunna jämma ut grovfoderkvaliteterna, säger Margareta.

BETET EN UTMANING

En av de största svårigheterna vid övergång till ekologisk produktion har Per-Fredrik kvar och det är betesdriften, påpekar Margareta. I ekologisk produktion måste betesdriften utformas så att foderintaget på betet blir tillräckligt stort och håller hög kvalitet. Detta kräver god planering och många drivgångar. Något som många glömmer är att det även måste finnas utrymme att lägga om betesvallarna. Varje gård har sina förutsättningar och för att hitta rätt strategi rekommenderar Margareta att man pratar med så många andra

producenter som möjligt. Erfarenhetsutbytet gör det lättare att plocka idéer här och var och hitta en modell som passar för den egna gården.

VÅGA TA EGNA BESLUT

På frågan om han har något tips till andra producenter trycker Per-Fredrik på att det är viktigt att man fattar besluten själv och känner förtroende för sina egna val. Först skaffar han sig ett bra beslutsunderlag genom att diskutera mycket med rådgivare och andra producenter men sedan tar han besluten själv.

Avslutningsvis, vad hoppas du på inför 2016?

– Att jag lyckas komma rätt i vallskördarna och hinner tömma brunnarna på våren till höstsåden så att den har chans att avkasta ordentligt.

TEXT & FOTO: MALIN LOVANG

AKRON

Spannmålshantering i världsklass.

Akron ligger bakom utvecklingen av de bäst säljande spannmålstorkarna i Sverige genom tiderna.

Idag erbjuder Akron marknadens mest kompletta utbud av lösningar för hantering, lagring och torkning av spannmål och biobränsle. Vi arbetar kontinuerligt med optimering och vidareutveckling. Allt för att kunna erbjuda den bästa lösningen för ökad lönsamhet och miljöfokus hos dig som kund.

Kontakta oss på 0510-914 00 eller läs mer på vår hemsida **akron.se**

Gillar du också ost?

Se
filmen på
YouTube

<http://goo.gl/Xex7V5>

En krönika om mat och bönder

Googlar du Mat definieras det som "vad som helst som levande organismer kan inta för närings eller njutnings skull".

Efter långa pass i vårbruk och skörd, är det lätt att bli en organism som söker näring i närmsta kylskåp. Men däremellan är det många av oss som är roade av matlagning. Som bär med sig tidigare generationers mattraditioner och favoriträtter. Eller experimenterar vilt i köket för att hitta nya smaker och råvarukombinationer. Som dukar upp de finaste

måltider på hemvävda linnedukar under klang och jubel. Eller som i enslig tystnad njuter av matsäckens bröd och charkuterier i skog och mark.

Måltider där matens smaker och dofter tillåts stå i centrum. Där tankar och samtal kretsar kring hur och var råvaror har odlats och fötts upp. Hur man plockat och rensat, sållat och lagrat. Skjutit och mörat, saltat och rökt. Jäst och knådat, bakat och kryddat. Hög temperatur eller låg temperatur, kort ja nästan rätt, eller länge, länge, kanske månader och år. Inte för att öka produktiviteten, utan för att maximera upplevelsen. Bortom mättnad och trygghet,

kan vi i denna tid och detta land kosta på oss ett självförverkligande i mat. Det är glädjande.

Jag vill träffa bönder och laga mat. Prata smaker och egenskaper. Först ut är en liten film där jag intervjuar min fru Anna. Temat är ost.

SVANTE KAUJER

För att se filmen på Youtube, läs av QR-koden uppe till höger med din mobil (ladda först ned en QR-app i App Store/Google Play), eller gå till <http://goo.gl/Xex7V5> med en vanlig webbläsare. Prenumerera gärna på Ekoweb Sveriges Youtube-kanal också!

PN1510

Valfrihet

I en klass för sig

Flytgödselspridarna från Hill finns med antingen målad eller varmförzinkad tank och volym från 12.000 till 25.000 liter. Tank och chassi är svetsade till en enhet, vilket ökar hållfastheten och skapar en robust konstruktion anpassad för nordiska förhållanden. Med ett stort tillvalsprogram kan Hill-spridaren skräddarsys för just dina behov, och förändras kraven med tiden, kan den tilläggsutrustas i efterhand. Valet är ditt. [Kontakta din säljare redan idag.](#)

www.lantmannenmaskin.se, 0771-38 64 00
www.kalmarlantman.se, 0480-611 00

Lantmännen
Maskin

Nya projekt på Agroväst

STÄRKT SAMARBETE MED ÖSTERGÖTLAND

Agroväst har beviljats medel från Tillväxtverket till förstudien "Smartagri" för att stärka samverkansformerna med Östergötland i syfte att främja en ökad digitalisering av jordbruket.

– Genom förstudien får vi möjlighet att lägga grunden för en effektiv samverkan mellan de regionala forsknings- och innovationsmiljöerna för gröna näringar i Västra Götaland och Östergötland och därigenom skapa bättre förutsättningar för utveckling, test och implementering av tekniklösningar och IT-baserade beslutsstödsystem för precisionsjordbruk i Sverige, menar Kristina Anderback på Agroväst. Övriga medverkande parter i förstudien är: Gothia Innovation AB, Högskolan i Skövde, JTI – Institutet för jordbruks- och miljöteknik, Lantmännen, Linköpings universitet, LRF, Mjärdevi Science Park, SLU, SLU Holding och Vreta kluster.

INITIATIV FÖR ÖKAD KVALITET PÅ NÖT- & LAMMKÖTT

En förprojekt inom Interreg Öresund-Kattegatt-Skagerack

Agroväst arrangerade den 25 januari den första av två inplanerade tankesmedjor på temat: Ökad kvalitet på nöt- och lammkött. Tankesmedjan samlade nyckelpersoner ifrån hela kedjan, från uppfödare till restaurang och dagligvaruhandel. Under dagen fördes en framtidsytande dialog om

hur vi kan öka den upplevda kvaliteten på svenskt nöt- och lammkött, och hur branschen i ökad utsträckning kan få betalt för den kvalitet som levereras. Fokus kom att ligga på ätkvalitet.

Tankesmedjorna är en del i ett förprojekt som medfinansieras av EU Interreg Öresund-Kattegatt-Skagerack, Västra Götalandsregionen, Agroväst och Agrotech. – Förprojektet ger oss möjlighet att samla branschen till en effektiv dialog, sätta en gemensam målbild och ta fram förslag till relevanta insatser till ett eller flera utvecklingsprojekt som stödjer oss att få en mer efterfrågedriven och lönsam köttbransch, menar Kristina Anderback på Agroväst som koordinerar projektet.

INNOVATIONER FÖR HÅLLBAR VÄXTODLING

Ett projekt inom Interreg Öresund-Kattegatt-Skagerack

Ett samverkansprojekt mellan Sverige, Norge och Danmark med två huvudsyften:

Att i samarbete med agroteknikföretag och lantbrukare verifiera och tillämpa nya metoder och tekniker som utvecklats inom forskningen.

Att stärka infrastrukturen för hur vi sprider dessa nya metoder och verktyg för kommersialisering i agroteknikföretag och för en ökad användning inom lantbruket.

Genom att vi i ÖKS-regionen odlar samma grödor och har liknande odlings-

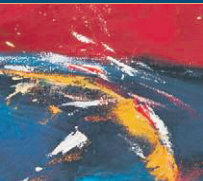
Kristina Anderback, seniorrådgivare, forskning och innovation, Agroväst

förutsättningar så finns goda förutsättningar för en resurseffektiv samverkan de tre länderna emellan. Projektet möter en samhällsutmaning som ligger högt på EUs agenda, säger Kjell Gustafsson, projektledare på Agroväst. Jordbruksmark är en globalt begränsad resurs som mänskligheten behöver för att producera mat, foder, fiber och biobränslen. Jordbruket är i sin tur kopplat till klimatförändringar, vattenförvaltning och biologisk mångfald. Så nya innovationer för ökad hållbarhet är nödvändigt. KickOff arrangerades i Skara i början av februari.

 Partner for progress

CERTIFIERA DIN PRODUKTION HOS OSS!

- 30 års erfarenhet av certifiering
- Personlig service nära dig!
- Vår breda kompetens – din trygghet!

Kiwa Sverige Tel 018-17 00 00 www.kiwa.se

Häggbergs Traktor & Maskin AB har importerat och sålt CMN ogräsharvar i 15 år med ett gott resultat!

HÄGGBERGS

TRAKTOR & MASKIN

Motala 0141-711 90
Norrköping 011-10 04 30
www.haggbergs.se

För södra Sverige kontakta gärna Magnus Bengtsson för mer info. 070-729 95 28 • www.korslatt.se • korslatt@telia.com

Vi har bästa utsädet för ekologisk odling!

Lantmännen erbjuder ett unikt ekologiskt utsäde som ger ett mervärde till din odling. Den patenterade **ThermoSeedbehandlingen** eliminerar effektivt utsädesburna sjukdomar och resulterar i ett livskraftigt utsäde.

ThermoSeed, i kombination med våra skjutkraftstester, gör att Lantmännen kan erbjuda ett högkvalitativt miljövänligt utsäde perfekt anpassat till ekologisk odling.

ThermoSeed - bra för både miljön och ditt utsäde!

Vill du veta mer, kontakta din lokala säljare eller ring vår kundtjänst på 0771-111 222.
www.lantmannenlantbruk.se

Receptet på godare mat

Använd KRAVs breda kontaktnät

Har du svårt att hitta köpare till dina KRAV-märkta produkter? Ta hjälp av KRAV

Marknaden växer starkt, och därför kan det vara en utmaning för många KRAV-certifierade livsmedelförädlare, restauranger och storkök att få tag i tillräckliga volymer av rätt sorts KRAV-märkta råvaror. Men tillsammans med oss på KRAV går det oftast att hitta lösningar.

Helena Wistrand

Foto: Kolbjörn Örvik

– Vi tar gärna rollen som förmedlare och har goda förutsättningar genom våra många kontakter i hela branschen, säger Helena Wistrand, kundansvarig för förädling och internationell handel.

– Berätta gärna för våra kundansvariga vad du har svårt att sälja. Vi har nätverket

och ju mer vi vet, desto lättare är det att lösa problemen.

Ibland krävs det ett långsiktigt arbete, till exempel för att öka antalet KRAV-certifierade grisar, men i andra fall räcker det med några samtal med rätt personer i branschen, menar Helena Wistrand och tar ett exempel.

På Ekogalan träffade hon Olof Ansén, vd för Widegrens Gård som producerar KRAV-märkta morötter och potatis på Gotland. De kom att tala om de morötter som inte passar i butikernas konsumentpåsar. Senare blev hon kontaktad av Scandinavian Organics som behövde morötter. Det företaget har en inriktning på att minska matsvinnet och tillverkar bland annat hönsbuljong av uttjänta värphöns. Nu behövde de grönsaker och gärna sådana som passar deras inriktning. Hon förmedlade kontakten.

– Tack vare Helena Wistrand fick vi kontakt med Widegrens Gård. KRAV är

Foto: www.bildvision.nu

Krokiga morötter från Widegrens förmedlades genom KRAVs nätverk.

en enorm resurs, ett affärsnätverk. Det är ett av mervärdena med att vara KRAV-certifierad, säger Nils Wetterlind, vd för Scandinavian Organics.

På KRAV är Staffan Carlberg kundansvarig för offentlig sektor, och han menar att råvarubristen inte alltid är så stor som det ibland kan verka för köken. Det finns ofta tillräckligt med KRAV-märkta råvaror, men det gäller för köpare och säljare att hitta varandra.

KRAV har idag en enkel köp- och säljsida på sin webbplats, men inom en snar framtid kommer en förbättrad sajt att

lanseras, där du själv kan skriva in vilka KRAV-märkta råvaror du önskar sälja till förädling, restaurang och storkök. På sajten kommer köpare att kunna söka produkter, men också skriva in vilka produkter de själva efterfrågar.

Solweig Wall Ellström

Vill du få hjälp att hitta köpare inom förädling, restaurang och storkök? Hör av dig till kundansvarig för lantbruk:

anna.ellstrom@krav.se; 070-655 41 06

Kött: jorgen.uggla@krav.se; 072-501 42 26

”KRAV är en enorm resurs – ett affärsnätverk”

Resurseffektivt samarbete

Widegrens Gård är huvudleverantör av Coops KRAV-märkta Änglamarksmorötter och säljer även i eget varumärke. De har hela ledet från odling till förpackad produkt för både potatis och morot. Men alla producerade morötter lever inte upp till de kvalitetskriterier som gäller för butikspåsarna. Nu köper Scandinavian Organics en del av de kasserade morötterna efter att KRAV förmedlat kontakten.

– Förutsättningarna i odlingen gör att en del morötter blir krokiga, får flera ben eller är för små, vilket gör att de inte får vara med i konsumentpåsarna, men går jättebra att ha i buljong, säger Olof Ansén som är vd och äger Widegrens Gård tillsammans med sin bror Jakob.

En del av morötterna som inte passar i påsarna blir djurfoder. För morötterna som går till Scandinavian Organics blir kalkylen bättre eftersom de får ett annat pris, men det blir också mer jobb med sortering.

– De är duktiga och de växer vilket gör det jättekul att få vara med som leverantör. Rent ideologiskt är det här viktigt. Fullt godtagbar mat ska inte kastas, och mat som produceras till människor ska gå till människor. Annars är det resursslöseri, säger Olof Ansén.

Widegrens Gård säljer också den här typen av morötter till Coops lyckade projekt ”Knasiga Grönsaker”.

Olof Ansén

Foto: www.bildvision.nu

SAKNAR DU KÖPARE AV DINA KRAV-MÄRKTA DJUR?

Idag säljs en hel del av de KRAV-märkta nötdjuren vidare som konventionellt eller EU-ekologiskt kött. Under året kommer KRAV därför att utveckla sina egna relationer med företag som gör affärer med KRAV-märkt nötkött. Syftet är att lättare kunna förmedla kontakter inom branschen. Saknar du köpare till dina KRAV-märkta nötdjur? Kontakta jorgen.uggla@krav.se; 072-501 42 26

GRATTIS TILL ÅRETS OMLÄGGARE!

Anna och Holger Olin, Activs Gård AB, Tomelilla utsågs till Årets Omläggare på Ekogalan. De går i täten för utvecklingen av den svenska KRAV-märkta slaktkycklingproduktionen. Läs mer om vinnaren och de andra nominerade på www.krav.se.

MISSTANKARNA OM KÖTTFUSK

Företag misstänks för att ha sålt konventionellt importerat kött som KRAV-märkt. KRAV ser mycket allvarligt på situationen. Läs mer på: krav.se/nyhet/misstankarna-om-kottfusk

KVALITETSCERTIFIKAT OM DU PACKAR GRÖNSAKERNA SJÄLV

Packar du grönsaker själv? Då är det bra att veta att butikskedjorna kan kräva ett kvalitetscertifikat för den hanteringen. Det kan till exempel vara en IP-certifiering som omfattar hantering och packning av produkten. Kolla upp vad som gäller så slipper du stopp och förseningar vid leveransen. Enklast är om ditt certifieringsorgan kan utföra kontrollen för både KRAV-certifieringen och kvalitetscertifikatet vid samma besök.

VIKTIGT I NY FÖRESKRIFT FRÅN JORDBRUKSVERKET

Den nya föreskriften från Jordbruksverket om ekologisk produktion innebär bland annat:

- att vinterfödda lamm som aldrig betat fortfarande kan slaktas som ekologiska, förutsatt att besättningen har tillgång till bete under betesperioden. Därmed kan de också KRAV-godkännas. Observera att får och getter liksom tidigare ska ha tillgång till utevistelse under vintern om stallet inte uppfyller de särskilda villkor som anges i KRAVs regel 5.3.4.4.
- att tomhållningstiderna för rastgårdar i KRAV-certifierad produktion minskas till minst sex veckor för värphöns och till minst två veckor för slaktkyckling.
- att alla lantbrukare med högst 45 platser för uppbundna nötkreatur även fortsättningsvis får ställa om till KRAV-certifierad produktion.

www.krav.se

KRAV Ekonomisk förening, Box 1037, 751 40 Uppsala, Tel 018-15 89 00

Vi finns på:

Håkan Dalemo – eko är en

Ekoweb har träffat Håkan Dalemo på Ringsåsens egendom utanför Götene. Han tänker ställa om till ekologisk produktion. Vi kommer följa Håkan under året för att få en inblick i hans funderingar och åtgärder.

Tänker du ställa om hela gården?

Nej, det är inte tanken. I alla fall inte nu med en gång. Jag vill pröva mig fram och testa om det här är något för mig. Om det fungerar bra, ja då kanske. Men jag tror inte det blir någon helt enkel resa, därför börjar jag med 50 hektar.

Varför vill du pröva eko?

Jag tycker det är roligt att testa saker i livet. Utmaningar är en drivkraft i sig för mig. Det här blir ingen promenadseger. Mycket kommer kännas ovant och går på tvärs mot hur jag tänker idag. Jag kan dessutom väldigt lite om ekoodling, men det gör det också spännande. Det blir en utmaning som heter duga. Sedan hoppas jag naturligtvis på att det kan bidra positivt till lönsamheten. Kanske inte första åren när allt är nytt. Men blir man duktig kan jag nog förbättra lönsamheten.

Har du funderat över vilka hot och möjligheter du har inför omläggningen?

Som jag tror nu, är ogrästrycket från gräsgräs och speciellt åkerven mitt största hot. Åkerven har ökat, jag tror det är kopplat till att jag odlar så pass mycket höstvetete. Tar den bara inte över ekoodlingen de första åren, hoppas jag att en växtföljd med mer vårsäd och vall kommer hålla tillbaka åkerven.

Möjligheterna då?

Rent odlingstekniskt måste jag odla fler olika grödor för att det ska fungera ekologiskt. Idag har jag halva arealen med höstvetete. Jag odlar visserligen havre och oljeväxter för att få lite mer varierad växtföljd. Men fortfarande är jag väldigt beroende av att just höstvetet blir bra. Så jag tror en av möjligheterna i eko-odlingen är att sprida riskerna betydligt mer med fler grödor. Vallfrö kommer bli ett nytt inslag för mig. Det är väl lite av en högriskgröda, men

Ringsåsen är Håkans föräldragård. Han tog över gården 2004 och största investeringen hittills är tork- och lagerbyggnaden från 2012.

FLYGFOTO: ARVID PÄLSSON, AGROBITS AB

kommer trots allt bara odlas på en mindre del av arealen.

Hur ska du börja?

Jag har ringt Kiwa, SMAK och HS Certifiering och hört mig för lite om priser och villkor. Jag har inte bestämt mig än för vilket företag jag ska välja. Sedan blir det väl i samband med att jag gör den vanliga EU-ansökan, som jag fyller i årets grödor till något av dessa företag. Jag är HIR-kund på Hushållningssällskapet i Skaraborg. Det känns bra i år när jag ska ge mig ut på okänd mark, både vad gäller byråkrati och odling. Jag räknar med att få en del hjälp och tips därifrån.

Hur tänker du lägga upp årets odling?

Det finns säkert många bra sätt att börja en omställning på. Jag har försökt tänka på vad jag tycker är roligt att odla och vad jag har förutsättningar för. Jag är utsädesodlare redan idag, så jag tänkte börja med utsädesodling på karrensmarken. Ett av fälten har åkerböna som förfrukt, där tänkte jag så havre med insädd av rödklöver. Det andra fältet som ska bli eko, har höstvetete som förfrukt. Där valde jag mellan att så in någon ettårig gröngödslingsvall, eller en

Håkan Dalemo, driver gården Ringsåsen sedan 10 år tillbaka. Håkan är också en mycket duktig längdskidåkare.

baljväxt. Svenska Foder ville gärna ha en utsädesodling av ärtor. Jag har egentligen svurit på att aldrig någonsin odla ärtor igen, men minnet är kort så det lutar åt ärtodling i alla fall. Om bara ärtorna klassar sig som utsäde, får jag merbetalning i nivå med an-

Ålder: 40 år

Familj: Fru, 2 barn 2,5 år & 5 år

Areal: ca 200 ha

Aktuellt: 50 ha ekologiskt

Älskling i maskinhallen:

Lastmaskin Volvo L50

Favoritmat: Räkssallad

Spotifylista: Dalemo-Disco

Favoitgröda: Höstraps – allt kan hända

dra eko-grödor fast det är på karensmark. Blir de inte utsäde, har jag i alla fall inte haft så stora kostnader för växtnäring i ärtodlingen.

Ekoweb lämnar Håkan med hans funderingar för den här gången. Vi planerar att återvända till Ringsåsen senare under säsongen för att följa grödornas utveckling. Går du själv i omställningstankar och har någon fundering du vill att vi ska belysa, skriv till redaktionen.

SVANTE KAUJER

Gödning För ekologisk produktion.

Lantmännen erbjuder KRAV-godkända gödselmedel som kombinerar riktigt bra effekt till bra pris och enkel hantering. Prata med din säljare redan idag för att diskutera våra alternativ för ekologisk produktion.

Välj
bland

Biofer NPK 10-3-1

Biofer NPK 9-3-4

Biofer NPK 6-3-12

Vinass

Kontakta din säljare, ring vår kundtjänst på 0771-111 222 eller besök www.lantmannenlantbruk.se

Lönsammare
proteingödsling
med Biofer!

 Lantmännen

utmaning!

Frågor och svar om ekologiskt

Är det tillåtet att ha ekologisk och icke-ekologisk produktion på samma företag samtidigt?

Du ska uppfylla följande krav för att få ha ekologisk och icke-ekologisk produktion samtidigt:

- Du ska dela upp ditt jordbruksföretag så att de ekologiska produktionsenheterna är tydligt åtskilda från icke-ekologiska produktionsenheter.
- Du ska hålla ekologiska djur, grödor och produkter åtskilda från icke-ekologiska. Om du har mark som befinner sig under omställning måste du också hålla isär de grödor som kommer från omställningsmarken från andra grödor du odlar.
- Du måste skriva ned, rita in på en karta eller på annat sätt dokumentera hur du gör för att hålla isär det som hör till ekologisk produktion från det som hör till icke-ekologisk produktion.
- Om du är växtodlare måste du odla olika sorter i ekologisk odling och i konventionell odling. T.ex. ekologisk havre och konventionell vete.

Krav på växtodlingsjournal i ekologisk produktion – vad ska journalföras?

- Du ska löpande föra växtodlingsjournal, och den ska alltid finnas tillgänglig för kontrollorganet. Den ska minst innehålla uppgifter om:
- Användning av gödselmedel: datum då gödselmedlet används, typ och mängd av gödselmedel, berörda skiften
- Användning av växtskyddsme-

del: datum då växtskyddsmedlet används, typ av växtskyddsmedel, behandlingsmetod

- Inköp av insatsvaror till jordbruket: datum, typ och mängd inköpt produktskörd: datum, typ och mängd av gröda, uppgift om de skördade produkterna kommer från ekologisk produktion eller produktion under omställning.

Får otillåtna medel användas på gårdsplanen, dikesrenar och liknande på företag som är certifierade för ekologisk produktion?

- Om ditt företag är certifierat för ekologisk produktion får du inte använda medel som är otillåtna i/ på ekologiska produktionsenheter.

- En produktionsenhet omfattar alla tillgångar som behövs för produktionen. Gårdsplan och vägar till skiftena ingår alltså i produktionsenheten. Även om samma gårdsplan delas med den konventionella driften, omfattas den alltså av reglerna för certifierad ekologisk produktion.

- Mark som inte ingår i produktionsenheten, exempelvis tomtmark, omfattas inte av reglerna.

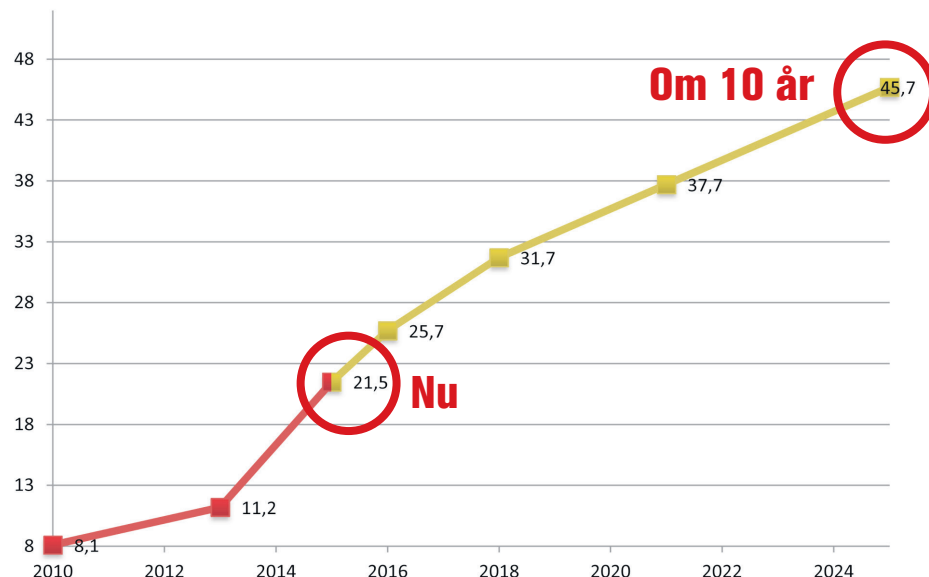
Måste jag använda ekologiskt utsäde i min ekologiska odling?

- Du som odlar ekologiskt ska använda utsäde, plantor och annat förökningsmaterial som är ekologiskt. Du får även använda utsäde som odlats på mark som håller på att ställas om till ekologisk odling som ekologiskt utsäde.

KÄLLA: JORDBRUKSVERKET

Dubblerad ekoförsäljning på 10 år?

Försäljningsutvecklingsprognos av ekologiska livsmedel i miljarder kronor i Sverige

Ekoweb gör bedömningen att försäljningen av ekologiska livsmedel kommer att öka med två miljarder kronor i snitt per år över en tioårsperiod, från en försäljning på 21,5 miljarder kronor 2015 till 45,5 miljarder 2025 räknat på dagens penningvärde. Det innebär en ekoandel på cirka 15 procent 2025 utifrån dagens storlek på den totala livsmedelsmarknaden dvs. en fördubbling av marknaden på tio år.

SVENSK EKOMÄSSA – 21 JUNI
Släppte Ekodag!
 Läs mer www.ekovax.se

eköNATUR
 • Ett fullgödselmedel i tiden •

Varför EkoNatur?
 Ekonatur levererar svensk fjäderfä gödsel till dig för KRAV, ekologisk eller konventionell odling. Fjäderfä gödsel lämpar sig till alla typer av grödor!

Som helhetsleverantör optimerar vi transporter och bistår med alla typer av information och handlingar som myndigheterna kräver.

Fördelar med fjäderfä gödsel till växtodling?

- Innehåller alla näringsämnen (förutom N, P och K - även makro- och mikronäringsämnen).
- Sänker kostnaderna jämfört med handelsgödsel.
- Höjer långsiktigt mullhalten i jorden.
- Mindre torkkänslig jord.
- Bördigare jord.

= En investering i din viktigaste tillgång i jorden!

Välj oss!
 Tycker du att fjäderfä gödsel verkar intressant för din odling?

Vill du veta om du kan bli leverantör till oss?

Kontakta oss så gör vi affär!
 Vi erbjuder dig en väletablerad och flexibel organisation med fokus på kostnadseffektivitet.

Postadress: Box 673 • 531 16 Lidköping.
 Besöksadress: Matrosgratan 3A • 531 40 Lidköping
 Kontaktperson: Pierre Lindskog • Tel. 0510-828 28
 E-post: pierre.lindskog@svenskafoder.se

**Investera i jorden nu!
 Kontakta oss för offert!**

• www.ekonatur.se •

En god idé för dig som tänker ekologiskt...

Från den skånska myllan tar vi steget in i butiken med ett nytt djupfryst ekologiskt sortiment.

Vi vill göra det enkelt för dig att äta gott och nyttigt. Våra grönsaker och bär är skördade och frysta direkt när de är som bäst!

Magnihill AB, Möarp, Skåne | info@magnihill.se | 042-329880 | www.magnihill.se

Danska marknaden ökar 10 procent

De preliminära siffrorna för den danska ekomarknaden visar på den starkaste tillväxten hittills under finanskrisen, som alltjämt lägger en blöt filt över den danska ekonomin under 2015. Ökningen under 2015 beräknas vara ca 10 procent, enligt en förhandsbedömning av Organic Denmark.

Tillväxttakten för den danska ekoförsäljningen ökar därmed. Under 2014 var ökningen 8 procent. Detta att jämföra med en livsmedelsmarknad som totalt sett är fallande. Främst ökar ekologiskt kött, frukt & grönt. Värdet av den ekologiska livsmedelsförsäljningen beräknades vara cirka 8,4 mdr Skr (6,8 mdr Dkr) under 2015. (Obs! notera att värdena justerats ned av Danmark Statistik 2006-2014). Den preliminärt beräknade marknadsandelen för ekologiska livsmedel på nationell nivå är 8,3 procent 2015, jämfört med 7,7 procent i Sverige.

HUVUDSTAD FÖR EKOLOGISKT

I Köpenhamn, som brukar benämnas som världens huvudstad för ekologi, ligger den ekologiska andelen på ca 14 procent. Ett politiskt mål för Köpenhamnsområdet är 90 procent ekologiskt inom offentlig sektor år 2015. Återstår att se om man lyckats uppnå det, men i mitten av 2015 låg man på ca 80 procent.

De enskilda produkterna med högst ekologisk andel är havregryn (36%), morötter, mjölk och ägg (samtliga 29%). Majoriteten av den danska ekoförsäljningen till konsument sker i lågprisbutikerna (43%). Netto är största försäljningskanalen. Irma är den butikskedja med högst ekoandel (32%).

COOP VILL DUBBLA EKO

De danska konsumenterna köpte ekologiska livsmedel för i snitt 1 949 kr per person under 2015, vilket är mest i världen, enligt de preliminära beräkningarna.

– Framgången för den ekologiska försäljningen under 2015 beror bland annat på en framgång i försäljningen av ekologiskt kött, frukt & grönt. Vi förväntar oss att försäljningen av ekologiska livsmedel kommer att stiga ytterligare med 10 procent i dagligvaruhandeln under 2016, Helle Bosson, marknadsansvarig, Organic Denmark.

Per Kølster, ordförande för Økologisk Landsforening. BILD: ØKOLOGISK LANDSFÖRENING

– Hos Coop har vi visionen att göra Danmark dubbelt så ekologiskt. Det blir svårt om det inte satsas på omläggning i ännu större utsträckning och politiskt stöd för det. Självklart kan vi importera ekologiska produkter från andra länder, men det är mer naturligt att vi här hemma producerar tillräckligt för vår egen efterfrågan. Det är bra för miljön, det är bra för lantbrukarna som får mer betalt för sina produkter, det är bra för oss i detaljhandeln och det är bra för konsumenterna. Ekologiskt skapar mervärden för alla parter, Peter Høgsted, adm. direktör för Coop Danmark.

FÖRDUBBLING AV EKO TILL 2020

– Vi tycker att det är en glädjande utveckling, därför att våra ekologiska produkter är lika med en högre kvalitet och självklart ett mer hållbart val. Vi räknar med att det inom en snar framtid kommer att presenteras flera varugrupper där vi enbart kommer att sälja ekologiska alternativ säger, Jesper Uggerhøj, vd Irma.

Förväntningarna inför 2016 är en fortsatt tillväxt för ekologiskt på cirka 10 procent. Den danska prognosen för ekomarknadens utveckling till år 2020 är en dryg fördubbling av värdet på den ekologiska livsmedelsförsäljningen, till ca 20 mdr SEK.

DANSKAR KÖPER MEST EKOLOGISKT

Den danska regeringen har många gånger fått beröm för sitt målinriktade arbete med att öka den ekologiska produktionen och konsumtionen. Med ett politiskt mål för den ekologiska andelen i offentlig sektor, 60 procent till år 2020, fördubblad ekoproduktion och ekoexport under sam-

Försäljningsutveckling av ekologiska livsmedel, detaljhandeln i Danmark (miljarder danska kronor)

År	Försäljning DTH (mdr)	Ökning i %	Eko-andel
2008	4,6	+ 29	4,2 %
2009	4,9	+ 6	5,4 %
2010	5,1	+ 4	5,7 %
2011	5,5	+ 7	6,0 %
2012	5,7	+ 4	6,7 %
2013	5,8	+ 5	7 %
2014	6,0	+ 8	7,5 %
2015	*6,8	*+ 10	*8,3 %

Källa: Organic Denmark, * Bedömning Ekoweb

ma tidsperiod, är man världsledande i progressivitet när det gäller mål för ekologisk konsumtion och produktion. Den nya regeringen, som valdes under 2015, bestående av de konservativa, Liberal Allians samt Dansk Folkeparti, har dock fått kritik för sin nya politik från ekohåll och kallats "visionslöst". Bland annat för att man river upp målet om en fördubblad ekoproduktion inom jordbruket.

– Dansk ekoframgång beror på ett unikt samarbete mellan lantbrukare och deras organisationer, detaljhandeln och staten. Tillsammans har vi utvecklat världens mest mångfaldiga marknad för ekologiska livsmedel genom att satsa på avsättningskanalerna. Både på hemmamarknadens detaljhandel, på exportmarknaden och i de offentliga köken. I nuläget ser vi riktigt många lantbrukare ställa om till ekologisk produktion och det är viktigt att det avsätts medel till marknadsåtgärder som backar upp omläggningen, Per Kølster ordförande Økologisk Landsforening.

EXPORTEN OCH IMPORTEN

Samtidigt är intresset för exportmarknaden större än någonsin bland de danska företagen. Under BioFach, som genomförs 10-13 februari i Nürnberg, är rekordmånga danska företag anmälda som utställare, 46 stycken, varav 12 är helt nya.

– Vi förväntar oss att den danska exporten av ekologiska livsmedel kommer att fortsätta att stiga med minst 10 procent per år under de närmsta åren och nå ett värde på 3 mdr Dkr till år 2020. Det är en utveckling som är till stor nytta för dansk ekonomi och ger arbetstillfällen inom den gröna

sektorn och inte minst för dansk miljö. Natur och grundvatten, Helene Birk, exportchef, Organic Denmark.

DANSK EXPORT ÖKAR KRAFTIGT

Den danska ekoexporten har sjudubblats på 10 år. 70 procent av de danska ekoföretagen har någon form av exportförsäljning. Under 2014 såldes ekologiska livsmedel till ett värde av drygt 2 miljarder SEK till andra länder från Danmark. År 2020 förväntas den danska ekoexporten vara värd ca 3,7 miljarder SEK, en ökning med 85 procent under en femårsperiod.

STOR DANSK EXPORT TILL TYSKLAND

Nästan halva exporten går till Tyskland, medan exporten till Sverige står för största ökningen (2014). 17 procent, eller livsmedel för 320 miljoner dkr (ca 400 miljoner Skr). Det handlar främst om produkter inom kategorin frukt & grönt. 51 procent av den danska ekoexporten av frukt & grönt går till Sverige.

– Vi upplever generellt ett stort intresse för ekologiska färdigmatsprodukter av hög kvalitet. Trenden pekar i riktning mot att konsumenterna vill ha produkter som är goda och sunda och samtidigt enkla och snabba att tillaga, Brian Tholstrup Nybo, Aurion A/S.

Även den danska ekoimporten steg under året med 9 procent.

CECILIA RYEGÅRD

Henrik Nätterlund, HS Konsult
0702-38 10 82

Ring mig om du vill prata lönsam ekoodling!

Mejla för offert:
henrik.natterlund@hushallningssallskapet.se

Hushållnings
sällskapet

Världsmarknaden för ekologiska livsmedel ökar med 10 procent

När Ekowebs marknadsrapport med marknadssiffror för 2015 presenteras i slutet av januari 2016 finns så gott som inga andra helårsresultat klara för någon av de mer betydande länderna när det gäller ekologisk livsmedelskonsumtion på världsmarknaden. Flera länders statistik släpar upp till ett år.

Även om det verkar som att den svenska ekoboomen under 2014 och 2015 är alldeles unik ur ett internationellt perspektiv så går ekologiska livsmedel bra på flera av världens största marknader. En ungefärlig beräkning är att världsmarknaden för ekologiska livsmedel ligger någonstans mellan 450 och 500 miljarder SEK. Prognosen för den ekologiska världsmarknadens utveckling under 2015 var en ökning med cirka 10 procent. (Källa: BioFach)

USA ÖKAR 10 PROCENT

Den amerikanska ekomarknaden beräknas ligga på en ökning runt ca 10 procent under 2015 (+11% 2014) och värderas till nästan 370 mdr SEK (8,57 SEK/dollar). Den totala livsmedelsmarknaden ökar ca 3 procent. Ekomarknaden präglas av brist på råvara och produkter.

Tillgången på ekologisk råvara fortsätter att vara ett problem. En av de största bristsituationerna råder inom ekologiskt foder. Det får i sin tur en hämmande inverkan på möjligheterna för tillväxt för de ekologiska ägg-, mjölk-, och köttproducenterna. Knappt en procent av jordbruksarealen i USA är ekologiskt certifierad. Vi behöver mer ekologisk areal, Maggie McNeil, Organic Trade Association.

Den amerikanska ekoconsumenten återfinns över hela landet, i alla typer av hushåll, i alla olika inkomstnivåer, ålderskategorier, etniska tillhörigheter och politisk övertygelse Maggie McNeil, Organic Trade Association.

FRUKT OCH GRÖNT ÖKAR MEST

Alla ekologiska livsmedelskategorier går framåt, men några står ut mer än andra. Mejeri samt frukt & grönt är de två största kategorierna och båda visar bra tillväxttal under 2015. Frukt och grönt utgör mer än en tredjedel av den totala ekoförsäljningen i USA och av all försäljning av frukt & grönt i landet så utgör den ekologiska försäljningen 12 procent.

Även de amerikanska ekoconsumenterna visar ett allt större intresse för "bekvämt" mat som är enkel att tillaga. Ekologisk färdigmat är tredje största kategori och 7 procent av den totala försäljningen i segmentet utgörs av ekologiska produkter. Några stora trender i kombination med ekologiskt är glutenfri mat och veganmat.

EKOSNACKS - STORSÄLJARE

En av de snabbast växande kategorierna är ekologiska snacks. Trenden går mot att den amerikanska konsumenten alltmer intresserar sig för hälsosammare alternativ som nötter och frön. Även marknaden för ekologiska juicer har exploderat under det senaste året.

Jag har köpt och sålt ekologiska morötter i 20 år, och detta är det värsta underskott på ekologiska morötter som marknaden sett. Den kaliforniska ekomarknaden ser överlag en underförsörjning av ekolo-

EKOANDEL FEM PROCENT I USA

Vår senaste statistik visar en robust efterfrågan och en stor möjlighet för den ekologiska sektorn, Laura Batcha, vd, Organic Trade Association.

Ekologiskt är "mainstream" nu. Nu handlar tre fjärdedelar av de amerikanska konsumenterna ekologiska produkter. Det är ingen nisch, det är mer en norm. Carl Jorgensen, vd Daymon Worldwide, expert på varumärkesbyggande.

"DEMOCRATIZE ORGANIC TO THE MASSES"

Under 2015 har USA:s och världens största detaljhandelskedja Walmart under slagordet "democratize organic to the masses" satsat på att göra ekologiskt tillgängligt för alla genom att öka utbudet och sälja ekologiska livsmedel till samma priser som konventionella. Annars är ekologiska produkter i genomsnitt ca 25 procent dyrare än konventionella livsmedel i USA (Källa: Bloomberg). Walmarts egen undersökning visade att 91 procent av kunderna kunde tänka sig att handla ekologiskt om priset var lägre.

Den största utmaningen för fortsatt tillväxt på den amerikanska ekomarknaden är brist på råvara och produkter. Torkan i Kalifornien, där drygt 20 procent av USA:s ekologiska lantbruk är belägna, har reducerat tillgången ytterligare. Det ekonomiska incitamentet att lägga om produktionen anses av många lantbrukare inte tillräckligt stort, på grund av de höga konventionella priserna.

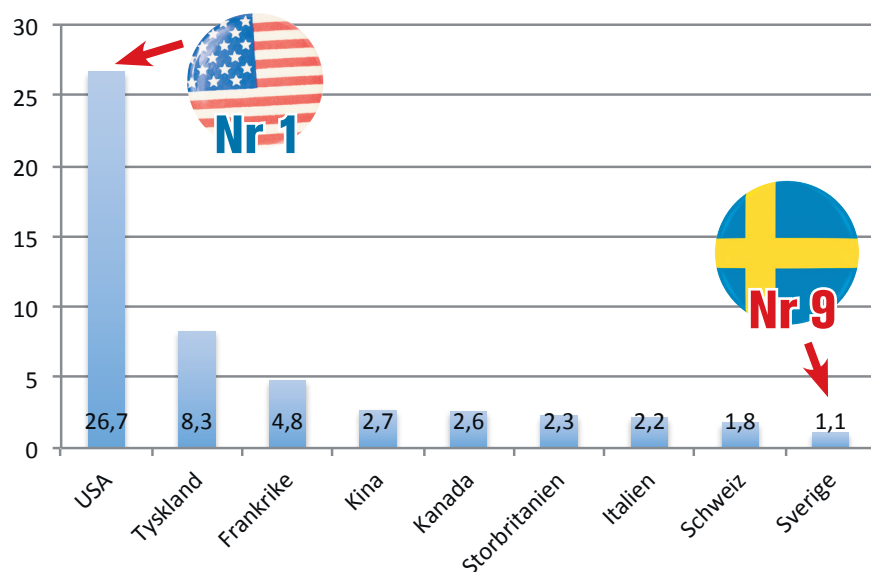
RÅVARUBRIST I USA

Vi är säkra på att efterfrågan på ekologiska produkter kommer att fortsätta öka i framtiden, Mike Miller, vd Ardent Mills. Källa: FSR Magazine.

Det växande intresset för ekologiska produkter i USA samtidigt som den inhemska produktionen inte svarar i tillräcklig utsträckning öppnar för en ökad import. Något som under 2015, liksom tidigare år, även gynnat de svenska ekoproducenterna. Under 2015 exporterades bland annat såväl ekologisk grynshavre som ekologiskt vete till amerikanska marknaden, detta av Lantmännen Lantbruk. Den svenska råvaran förädlas i Nordamerika och säljs vidare till amerikanska konsumenterna och även till konsumenterna på andra delar av den ekologiska världsmarknaden, till exempel Asien.

– Inte bara kan vi äta ekologiska livsmedel, vi kan också skydda vårt land och vatten genom att odla det. Ryssland ska bli världens främsta producent av hälsosamma, miljövänliga, högkvalitativa livsmedel.

Vladimir Putin

Försäljningssiffrorna är presenterade i US dollar. USA är den största enskilda marknaden för ekologiska livsmedel, följt av Tyskland och Frankrike. Siffrorna är från 2013 och efter 2013 har Sverige varit det land som den ekologiska livsmedelsförsäljningen har ökat mest i. Idag skulle Sverige troligtvis ligga på en sjätte, sjundeplats på världslistan, mellan Kanada och Storbritanien.

DEN TRYGGA VÄGEN FRÅN IDÉ TILL FÄRDIG BYGGNAD

Totalentreprenader för

- Djurstallar
- Lager- och industrihallar
- Ridhus och stall

Ekogalan Sponsorer
Årets nybyggnation inom ekologiskt lantbruk.

BYGGLANT

019-764 08 70 | www.byggglant.se

Överum har maskinerna för effektiv ekologisk odling

Plöjning är grunden i en lyckad ekologisk odling.

Överum XL har lägst dragkraftsbehov.

Combi Jet klarar pelleterade gödselmedel.

Vibro Crop Intelli med kamera och GPS-lyft av aggregat.

Kongskilde Germinator – Såbäddsharv med precision

Kongskilde Delta Flex – för effektiv stubbearbetning

Skapa en positiv odlingscirkel!

Omsorgsfull mekanisk bearbetning i rätt tid ger:

- Bra markstruktur
- Biologisk aktivitet
- Mineraliserar näring
- Bekämpar ogräs och svampsmitta

Som i sin tur ger en jämn hög skörd, som konkurrerar bra mot ogräs!